

TALLINNA LOOMAAIA

2012. AASTA

TEGEVUSE ARUANNE

Mati Kaal
Tallinna Loomaaia direktor
28. veebruaril 2013. aastal

SISUKORD

1. ÜLDANDMED	3 - 9
2. ÕPITEGEVUS	9 - 19
3. TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUS	19 - 21
4. VETERINAARTEGEVUS	21 - 22
5. SÖÖDAMAJANDUSLIK TEGEVUS	22 - 25
6. ZOO-OSAKONDADE TEGEVUS	25 - 27
7. FINANTSMAJANDUSLIK TEGEVUS	27 - 29
8. SISEVALVETEGEVUS	29 - 30
9. HEAKORRATEGEVUS	30 - 31
10. ENERGO-MEHAANIKA ALANE TEGEVUS	31 - 35

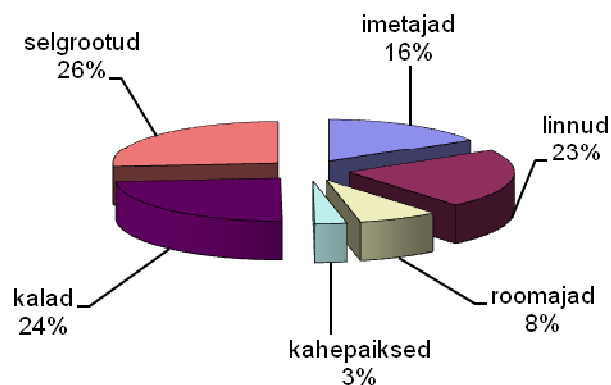
1. ÜLDANDMED

1.1 Loomaia bilansil on territoorium pindalaga 88,5789 ha, millest välispuuride ja aedikute all on umbes 26 ha ja Ehitajate tee 124 parklamaaala 2,6979 ha, millest on toimiva parklana kasutusel umbes 0,8 ha.

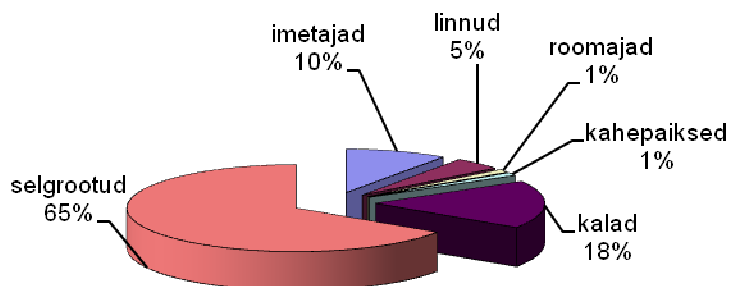
1.2 Seisuga 31.12.2012 oli Tallinna Loomaia kollektsioonis 13 336 isendit 548 liigist/ alamliigist, kes jagunesid järgmiselt:

	Liike	Isendeid
Imetajad	90	1296
Linnud	123	618
Roomajad	43	156
Kahepaiksed	17	141
Kalad	131	2373
Selgrootud	144	8752
Kokku	548	13 336

Tallinna Loomaia kollektsiooni liigiline jaotumus 2012

Tallinna Loomaia kollektsiooni isendiline jaotumus 2012

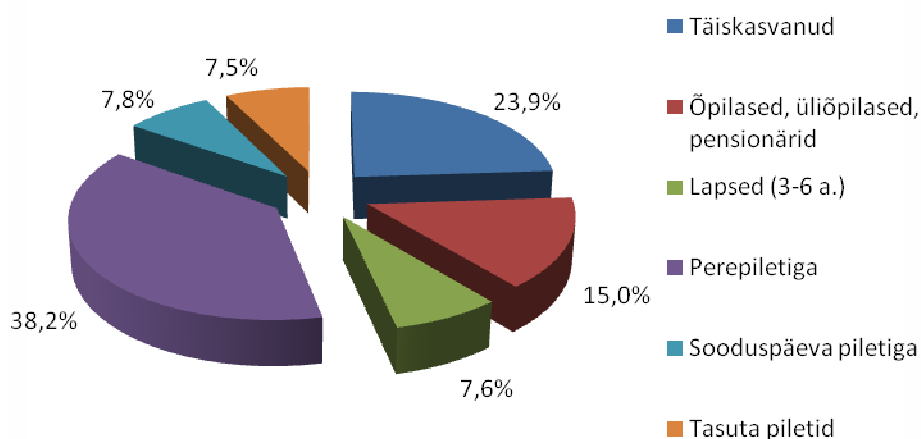
1.3 Aasta jooksul külastas loomaaeda kokku **333 696** inimest, neist ühekordse tasulise päevapiletiga **295 820** inimest, perioodipiletiga **13 905** inimest ja tasuta **23 971** korral (sh alla 3 a lapsi oli **15 434**).

1.3.1 Päevapiletiga külastajad jaotusid külastuskategooriate lõikes alljärgnevalt:

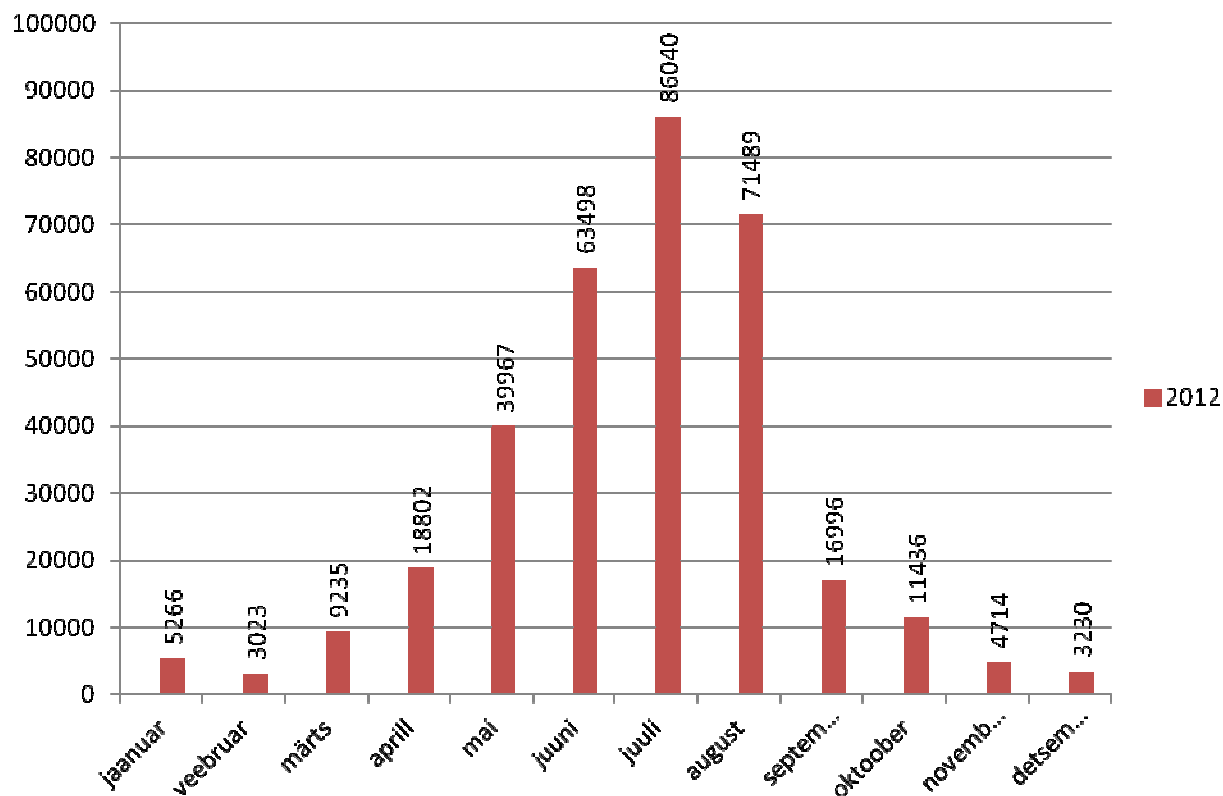
ÜKSIKKÜLASTAJAD + GRUPID

	Kokku
Täiskasvanud	76 880
Õpilased, üliõpilased, pensionärid	47 456
Lapsed (3 - 6 a.)	24 299
Perepiletiga	122 234
Sooduspäeva piletiga	24 951
	295 820

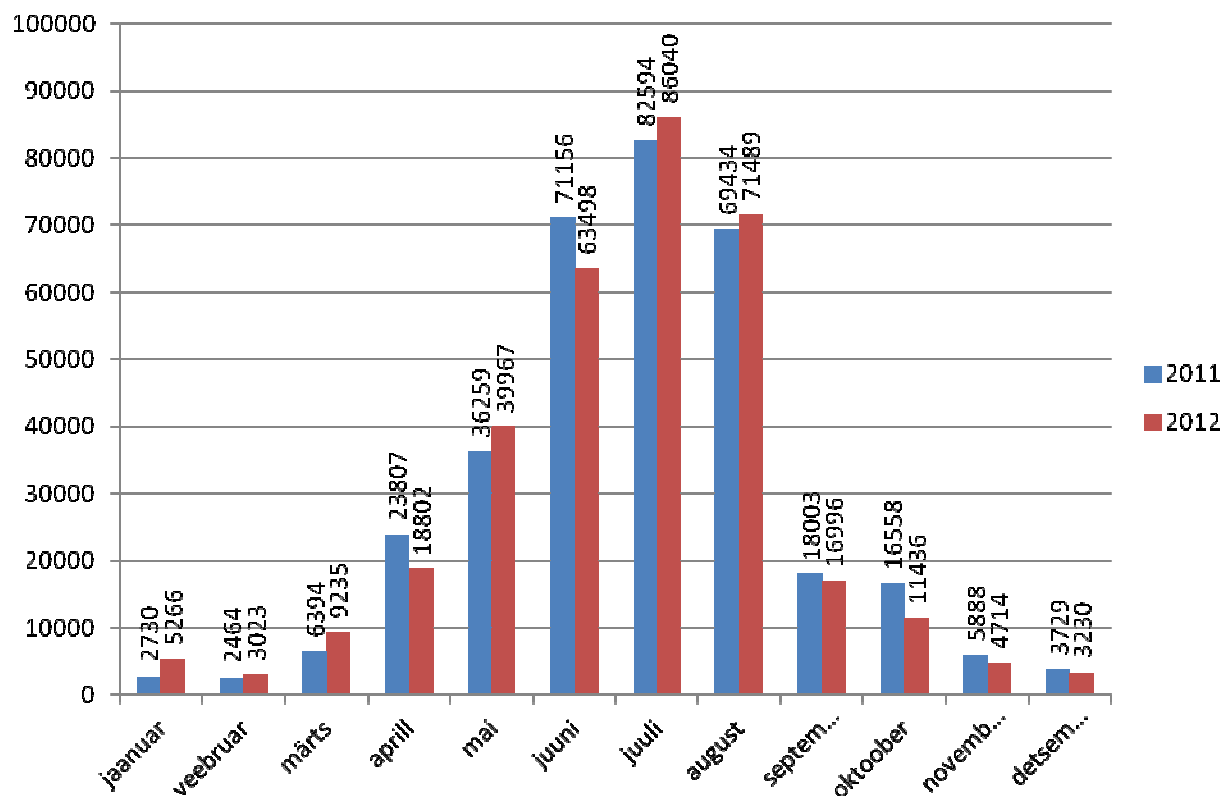
Tallinna Loomaaia külastajate struktuur külastuskategooriate lõikes

Tallinna Loomaaia külastatavus kuude lõikes kõikide piletite põhjal

Külastatavuse võrdlus 2011 ja 2012

1.3.2 KUUKAARTIDE MÜÜK

	Kokku 2011	Kokku 2012
Täiskasvanud	89	156
Õpilased, üliõpilased, pensionärid	29	83
Lapsed (3 - 6a.)	48	43
Perekond	10	19
	176	301

1.3.3 AASTAKAARTIDE MÜÜK

	Kokku 2011	Kokku 2012
Täiskasvanud	49	89
Õpilased, üliõpilased, pensionärid	64	100
Lapsed (3 - 6 aastased)	48	95
Perekond	80	88
	241	372

1.3.4 Perioodipileteid vormistati kokku 673 inimesele.

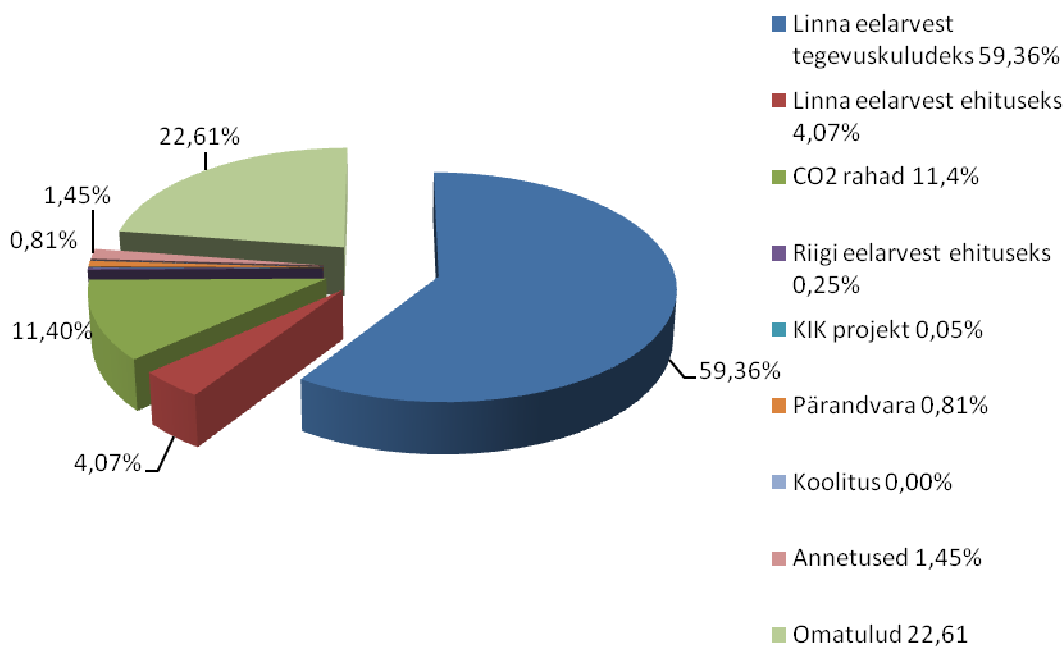
1.3.5 Perioodipiletiga toimus ühtekokku 13 905 tingkülastust.

1.4 Loomaaia tulud ja kulud majandusaastal jaotusid järgmiselt:

1.4.1 Tulud

	Tulud €	% oma tulust	% kogu tulust
Linna eelarvest tegevuskuludeks	2 406 680		59,36
Linna eelarvest ehituseks (investeeringud)	165 000		4,07
CO2 rahad (investeeringud)	462 320		11,40
Riigi eelarvest ehituseks	10 000		0,25
KIK projekt	2 031		0,05
Pärandvara	32 870		0,81
Koolitus	193		0,00
Annetused	58 596		1,45
Omatulud	916 882	100	22,61
loomade müük	8 750	0,95	
piletite müük	763 791	83,30	
suveniiride müük	2 767	0,30	
ekskursioonid, ürituste korraldamine	14 917	1,63	
osutatud teenused	69 981	7,63	
parkimistulu	35 327	3,85	
reklaamitulud	5 459	0,60	
kommunaalteenuste müük	4 432	0,48	
muud tulud (müük, valuuta, üür)	11 458	1,25	
Tulud kokku:	4 054 572		

Loomaaia tulud 2012. aastal

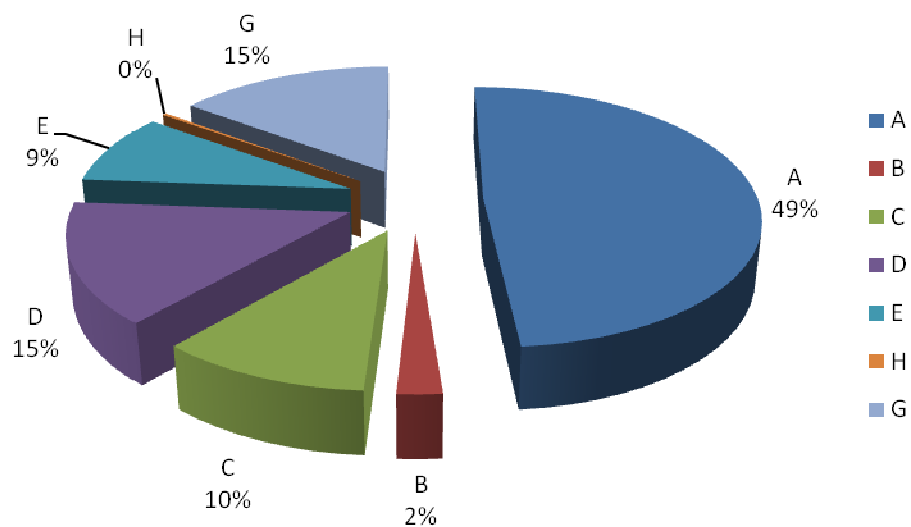
1.4.2 Annetused

	€
Tallinna Loomaaia Sõprade Seltsi vahendusel	52 762,30
Annetustekastist	2 832,29
Annetus Saksamaalt (Rost, Schwerin)	3 000,00
kokku	58 594,59

1.4.3 Kulud

	Kulud €	% kogu kulust
Palgad	1 436 907	36,23
Kohustusliku kindlustuse maksed	493 571	12,45
Jooksev remont	89 115	2,25
Söötade ost	416 398	10,50
Elekter	217 920	5,50
Küte	172 512	4,35
Vesi	52 362	1,32
Sõidukite ülalpidamine	94 692	2,39
Korrashoid	30 296	0,76
Valve	7 048	0,18
Majandusveod	11 280	0,28
Lähetused	7 240	0,18
Inventar	24 330	0,61
Ravimid	19 412	0,49
Materjalid	105 701	2,67
Tööriided	31 786	0,80
Õppetegevus	4 526	0,11
Ostetud teenuseid	2 671	0,07

Raamatud ja ajakirjad	3 363	0,08
Kantseleikulud	4 116	0,10
Info- ja reklaamikulud	7 967	0,20
Sidekulud	7 197	0,18
Postikulud	365	0,01
IT kulud	25 419	0,64
Rahvusvahelised liikmemaksud	11 111	0,28
Pangateenus	3 598	0,09
Loodusressurs, riigilõivud, viivised	2 614	0,06
Tasutud käibemaks	96 939	2,44
Investeeringud	585 082	14,75
Kõik kokku	3 965 538	100,00

A - palgad, kohustusliku kindlustuse maksed; B – jooksev remont; C – sõotade ost; D - elekter, kütte, vesi, valve, sõidukite ülalpidamiskulud, korrashoid, majandusveod; E - lähetused, inventar, tööriided, ostetud teenused, õppetegevus, raamatud ja ajakirjad, kantseleikulud, IT kulud, ravimid, tasutud käibemaks, materjalid, sidekulud, postikulud; G – investeeringud; H – rahvusvahelised liikmemaksud.

1.5 Loomapidamisega tegeles 2 zoo-osakonda ja teadusliku liigikaitse laboratoorium. Nende osakondade ja küllastajate teenindamisega ning loomaia territooriumi korrashoiu, rekonstrueerimise ja ekspositsiooni laiendamisega tegelesid loodushariduse ja avalike suhete teenistus ning finants-, heakorra-, sisevalve-, energo-mehaanika-, veterinaar- ja söödateenistused. Linna haldusala struktuuriüksuste korrastamise käigus nimetati aastaavahetusel kõik teenistused osakondadeks.

1.6 Seisuga 31.12.2012 töötas Tallinna Loomaaias 188 töötajat, sh alljärgnevad spetsialistid:

Jrk nr	Nimi	Sünni-aasta	Amet	Haridus	Mis ajast töötab
1	Kadri Ashford	1972	Spetsialist	Kõrgem TRÜ	2008
2	Vladimir Fainštein	1953	Zoo-abidirektor	Kõrgem EPA	1980
3	Piia Haab	1988	Metoodik	Kõrgem TLÜ	2010
4	Kätlin Hein	1980	Vanemvet.arst	Kõrgem EPÜ	2004
5	Mati Kaal	1946	Direktor	Kõrgem TRÜ	1968
6	Risto Kirsipuu	1955	Tehno-abidirektor	Kõrgem Len. TTKI	2008
7	Maaja Kitsing	1967	Peaveterinaararst	Kõrgem EPA	1999
8	Ülo Kotkas	1943	Teenistuse ülem	Kõrgem TPI	2007
9	Maris Laja	1957	Teenistuse ülem	Kõrgem TÜ	2012
10	Ene Lehtmetts	1958	Vanemmetoodik	Kõrgem TÜ	2008
11	Inari Leiman	1964	Teenistuse ülem	Kõrgem TRÜ	1987
12	Monika Lossman	1968	Insener	Kõrgem Nord	2010
13	Tõnis Luhakooder	1948	Teen. ülema aset.	Kõrgem TPI	2002
14	Koetan Luštšik	1941	Velsker	Keskeri	1969
15	Tiit Maran	1959	Teadussekretär	Kõrgem TRÜ	1982
16	Hannes Maripuu	1965	Teenistuse ülem	Kesk-eri	1999
17	Tatjana Miljutina	1953	Osakonna juhataja	Kõrgem Len.PÜ	1977
18	Jelena Motorenko	1981	Teenistuse ülem	Rak. kõrgem Sillamäe Majanduse ja Juhtimise Instituut	2009
19	Kertu Namsing	1976	Spetsialist	Kesk	2011
20	Elle-Mall Pender	1944	Teen. ülema aset.	Keskeri	1999
21	Natalja Penkova	1957	Zootehnik	Kõrgem EPA	2002
22	Julia Kolpakchi	1969	Osak. juhataja aset.	Kõrgem Sankt-Peterburg psüh., ettevõt., ja haldusjuh. Akadeemia	1987
23	Dmitri Pšenitšnõi	1976	Teen. ülema aset.	Kõrgem TTÜ	2007
24	Katrin Rahula	1973	Peaadministraator	Keskeri	2007
25	Uno Saaring	1942	Teenistuse ülem	Kõrgem TPI	1997
26	Uve Ramst	1953	Lektor-eks.juht	Kõrgem TRÜ	2012
27	Jana Sajadjan	1964	Osak. juhataja aset.	Kõrgem Jerevani Ülikool	1987
28	Anne Saluneem	1949	Osak. juhataja aset.	Kõrgem EPA	1964
29	Kristi Samuel	1967	Keskkassa juhataja	Kesk	2012
30	Vassili Sedjakin	1949	Teenistuse ülem	Kõrgem Sisemin. Akadeemia	1999
31	Jelena Semjonova	1969	Osakonna juhataja	Kõrgem Len. PÜ	1986
32	Aleksei Turovski	1946	Vanemmetoodik	Kõrgem TRÜ	1993
33	Tiiu Viires	1944	Tõlk-bibliograaf	Kõrgem TRÜ	1984

2. ÕPITEGEVUS

2.1 Õpilasingid:

- kevadpoolaastal 8 ringi (edasijõudnud 83, algajad 58 õpilast), sügispoolaastal 11 ringi (edasijõudnud 84, algajad 76 õpilast), sealhulgas 1-2 vene õppekeele rühma;
- vastavalt vanuseastmele ja ringis edasijõudmisele käsitleti tundides selgroogsete ja selgrootute loomade bioloogiat, ökoloogiat ning kaitset, samuti looduskeskkonna kaitset üldisemalt, harjutati käelist tegevust ning vaatlusoskust, tehti praktilisi töid;
- õppeklassides toimunud tunde täiendasid õppekäigud loomaia kollektsiooni ning Veskimetsa ja Rebasemäe kooslustega tutvumiseks;

- hoiti käigus Veskimetsa linnuvaatlusmajake. Jätkati regulaarset pesakastide kontrolli Veskimetsas ja Rebasemäel ning pesapoegade ja vanalindude rõngastamist, ca 100;
- koostöös Tallinna Linnuklubiga meisterdati loomaaia loomasõprade ringide lastega valmis 15 uut pesakasti, mis pandi üles loomaaeda;
- laste loomaaias töötas suve jooksul 14 loomasõprade ringi vanema astme õpilast.

2.2 Ekskursioonid:

- Giidi juhendamisel toimus 2012. aastal kokku 280 üld- ja temaatilist ekskursiooni, osalejaid ca 7000.

Aastal 2012 telliti 209 ekskursiooni, millel osales giidi juhendamisel umbes 5200 inimest (keskmine grupi suurus on 25 inimest). Tellitud ekskursioonide arv kuude kaupa: maikuu 50, juunis 48, aprillis 19, juulis 15, augustis 22, septembris 20 ekskursiooni, teistel kuudel vähem. Giidi poolt juhendatud käigud toimusid ka loodushariduspäeval, linnulauluõhtutel ja 24.05 - 12.07 hilisõhtustel ekskursioonidel kaks korda nädalas (kokku 60 ekskursiooni, osalisi 1601).

2.3 Formaalharidus ja koolitus:

- Formaalharidust toetava programmi Zookool tundides osales kassa piletimüügi andmetel kokku 2815 õpilast koos õpetajatega (2011. a 2593 õpilast 59 koolist 204 õpetajaga, 2010. a 1386 õpilast). Kevadpoolaastal müüdi 1988 ning sügispoolaastal 827 sooduspiletit neile, kes tulid eelnevalt ettevalmistatud töölehti iseseisvalt täitma. Loomaaia kodulehel täiendati ja parandati zookooli töölehti/ õppematerjale pidevalt ja vastavalt muutustele loomaaias ja õppekavades. Koostati 3 uut töölehte vene õppekeelega koolide keelekümblusklassidele (2. - 3. kl).
- Tallinna bioloogiaolümpiaadi koolivoor 7. klassidele toimus loomaaias 9. oktoobril. Osa võttis 358 eesti ja 210 vene koolide õpilast (kokku 568 õpilast; 2011. a osales 518 õpilast).

2.4 Tallinna loomaaias 2012. aasta jooksul toimunud üritused ja ettevalmistatud projektid:

- Loomaaia 73. sünnipäev 25. augustil, mil viidi läbi **loomaaia loodushariduspäev**, mida toetas SA Keskkonnainvesteeringute Keskus. Tänu reklaamile, hariduspäeva sisule, heale ilmale ja odavale piletile oli päeva külalistate arv üle 12 000. Loodushariduspäeva tegevused:
 - linnuvaatlused veelinnu paviljoni juures (Tiit Hunt)
 - binokulaaride abil mikromaailma vaatamine (Tiiu Liimets)
 - retked Veskimetsa taimedega tutvumiseks (Tiina Elvisto)
 - terve päeva info jooksul Eesti Mesinike Liit (Aleksander Kilk ja Aivo Sildnik)
 - ekskursioonid (4) loomaaia asukate tutvustamiseks (Valdo Aren)
 - ekskursioonid kakkude ja kullide tutvustamiseks (Rando Kuustik)
 - raamatukogubuss Katarina Jee ning A.Turovski joonistamis- ja jutuvestmistelk
 - Haabersti avatud noortekeskuse noored tegid näomaalinguid surikaatide toetuseks
 - pandipakendi pakendite elutsükli tutvustamine ja pakendite kogumisinfo
 - pudelite kogumiseks eraldi konteinerid loomaaeda
 - spetsiaalselt sünnipäevaks koostatud loomaaia viktoriini eesti ja vene keeles ning loomaaia plaanid koos infoga loomaaia loodushariduse kohta
 - Tallinna Kunstikooli tööde näitus lõvi- ja šimpansigaleriis ning laste loomaaias.
- Loomaaia sünnipäeval kuulutati esmakordselt välja **Loomaaia Sõber 2012** ja anti üle auhind – skulptor Tauno Kangro tehtud ilvese kuu. Valimiskomisjoni ettepanekul kanti auhinnasusse ka kogu oma vara loomaaiale püüdnud proua **Anne Järvsoo** nimi, kuulutades ta postuumselt Loomaaia Sõbraks 2011. Loomaaia Sõbraks 2012 sai **Vladimir Volohonski**, AS DBT juhataja esimees. AS DBT on amuuri leopardi vater.

- Tallinna Loomaaia fotovõistlus **ZoFo 2012** kuulutati välja 1. augustil loomaaia sünnipäevakuu üritusena, kus võistlusfotod tuli teha loomaaias. Kokku laekus ligi 1000 fotot 179 osavõtjalt. Töid hinnati kahes vanuseklassis - täiskasvanud ja lapsed/noored. Fotovõistlust toetasid Fotoluks AS, Riigimetsa Majandamise Keskus ja Tallinna Loomaaed. **Fotovõistluse** žüriisse kuulusid Assar Jõepera, Mati Kaal, Tiit Maran, Tiit Hunt, Toomas Tuul ja Helen Luks.
- **Laste loomaaed** tegutses hooajaliselt 1. juunist 2. septembrini. Esmakordselt oli see avatud 7 päeva nädalas, mis meeldis lastega külastajatele. Suve jooksul toimusid seal loodushariduslikud üritused ja tegutsesid loomasõprade ringi lapsed.
- **Tallinna Loomaaia Sõprade Seltsi (TLSS)** liikmed tegutsesid loomaaias, algatades mitmeid toredaid ettevõtmisi, näiteks kõrvitsapidu, loomaaia loomade jõulud, vaderiüritus jt, mis viidi läbi koostöös loomaaia töötajatega platsil ja loodushariduse osakonnas. Eraalgatusena alguse saanud ja edaspidi koostöös TLSSga on alguse saanud projekt „Jääkaru uus kodu“, mille tulemusena on annetusena (korjanduskastid, plakatid, annustelefonid, filmiklipid jm) mõne kuu jooksul üle 15 000 euro polaariumi eskiisprojekti tegemiseks.
- Hasartmängumaksu Nõukogule esitati suurprojekt **„Tallinna Loomaaia raamatukogu avalikkusele kättesaadavaks tegemine“**, mis sai rahastuse 11 000 euro suuruses summas loomaaia erialaraamatukogu kataloogimiseks ühe aasta jooksul. Projekt algab 2013. aastal.
- Ürituste loetelu tabelina

KUUPÄEV	ÜRITUSE NIMI	OSALEJATE ARV	MÄRKUSED
2.12.11 – 9.01.2012	päkapikkude õpituba ja loomade tegevusjälgede näitus ja viktoriin	jaanuaris 812 külastajat (näitusel kokku 1849) viktoriinitäitjaid 22	pühapäevased A. Turovski loengud eesti ja vene keeles
14.02	loomaaia vaderite tänuüritus elevandimajas	130	korraldas TLSS
17.02 - 27.03	putukanäitus „Elavad kalliskivid ja muud mutukad“		A. Turovski loengud ja putukate joonistamine, 10 x
22.02	draakoni aasta algus troopikamajas		A. Turovski loeng
20.03	kevade alguse ekskursioon A. Turovski	60	koostöös Tallinna Vanalinna Majaga
19.03	Finnairi üritus	43	Hiina loomad zoos
19.03	koolivaheaja putukaüritus eesti ja vene keeles	kokku 40 last	eelregistreerimisega, A. Turovski
22.03	koolivaheaja putukaüritus eesti ja vene keeles	kokku 40 last	eelregistreerimisega A. Turovski
30.03	näitus „Munad! Pesad! Jänkud!“	kõik huvilised	Illu kohviku terrassil
5.04	Soome õpetajad ringitundi vaatamas	õpetajaid ligi 10	Haab, Leiman
11.04	Finnairi firma üritus	55	
22.04	linnulaulu õhtu	30	Peep Veedla juhendamisel

25.04	loomaaiatunni juhendamine	15 õpilast + 2 õpetajat	TBA looduslaste ring
29.04	tervislik perepäev	161	Mustamäe, Kesklinna vähekindlustatud peredele
5.05	loomaia talgupäev	80 vabatahtlikku	korraldas TLSS
12.05	ekskursioon Riia loomaeda	52	Loomasõprade ringi liikmetele
15.05	talgud laste loomaia Tallinna päeva puhul	20	talgulistele jt A. Turovski loeng
22.05	linnulaulu õhtu	31	Peep Veedla juhendamisel
24.05 - 12.07	hilisõhtused ekskursioonid	60 ekskursiooni, osalisi 1601	2 x nädalas
27.05	terviseedenduse päev "Kõik sihtrühmad liikuma Haaberstis"	267	Haabersti LOV
1.06	lastekaitsepäev, laste loomaia avamine	6665	
04.06	loomaaiatunni juhendamine	14 õpilast+1õpetaja	Pärnu Vanalinna GÜ 4. kl
05.06	uute töölehtede testimine loomaaiatunnis	18 õpil+1õpetaja	Haabersti Vene GÜ 2. kl keelekümblusklass
19.06	Photopointi fotoobjektiivivahetus-üritus	ca 35	külastajad katsetasid erinevaid objektiive
30.05	Estraveli kliendiüritus	57	
2.06	pereportaali Netiemme fotoüritus	39	laste loomaia
4.06	Arte gümnaasiumi üritus	24	
6.06	Tallinna ja Harju noorte teabekeskuse üritus	45	
7.06	TLÜ kommunikatsiooni instituut	26	
12.06	kultuuriväärtuste ameti üritus		
17.06	PKC Eesti perepäev	623	
24.06	šimpans Pino sünnipäev	üritus kõigile külastajaile	
4.07	Actavis ravimifirma üritus	26	
19.07	TLSS varahommikune ekskursioon	75	giidid M. Kaal ja A. Turovski, TLSS liikmetele
26.07	amuuri leopardi kutsikate Freya, Vlada ja Akra nimepidu	kõigile külastajaile	TLSS aitas korraldada, toimus oksjon leopardide toetuseks
5.08	SEB Heategevusfondi üritus asenduskodu lastele	120	
15.08	kultuuriväärtuste ameti üritus		
15.08	kammermuusika kolmapäev	ligi 40	viuliduo K. M. Kits ja M. Tiimus, toimus

			kasvuhoones
25.08	loomaia 73. sünnipäev	12 063	loomaia loodushariduspäev, eriprogramm (vt ülal)
25.08 - 15.09	Tallinna Kunstikooli õpilaste praktikatööde näitus		lõvigaleriis ja laste loomaiaas
22.09	elevandipäev	kõigile külastajaile	A. Turovski loengud, elevantide tutvustamine, näitus
2.10	ringi laste avaaktus	lapsed ja vanemad	esinesid M. Kaal ja A. Turovski, ringijuhid
09.10	bioloogia olümpiaadi koolivoor 7. klassile	358 eesti ja 210 vene koolide õpilast	
13.10	Lions Club heateo päev loomaiaas	133	Eesti piirkonna I regiooni 2. tsooni seitse klubi
19.10 - 18.11	näitus „Sarved ja sõrad“ viktoriin	külastajaid 1802 viktoriinitäitjaid 34	loengud A. Turovskilt „Seksuaalsus, sugutung ja võim loomariigis
25.10	jääkarude annetustelefonide avamine	20 + press	
27.10	kõrvitsapidu – loomade söötmine külastajate ees		korraldas TLSS, kõigile külastajaile
30.10	loomaiaatunni juhendamine	24 õpilast	Tallinna Tehnikagümnaasiumi keskkonnaklass
11. - 20.11	metsalindudele pesakastide meisterdamine	47	koostöös Tallinna linnuklubiga, ringide õpilastele
14.11	ZoFo autasustamine	15	
7.12	putukanäitus „Uih, prussakas! Ahaa, prussakas...“ avamine	1218	loengud A. Turovskilt „Seksuaalsus, sugutung ja võim loomariigis
8.12	Merko Ehitus Eesti AS	389	jõuluüritus
11.12	loomaiaatunni juhendamine	19 õpilast+1 õpetaja	Kohila Gümnaasiumi loodusring
21.12	šimpansite jõulupuu	15 + press	koostöös vaderiga Viasat, kõigile külastajaile
26.12	loomaia loomade jõulud	100+	korraldas TLSS, kõigile külastajaile

2.5 RMK teabepunkt tegutses loomaiaas läänevärava kõrval 15. maist kuni 15. septembrini.

2.6 Loengud:

- loomariigi tantsud ja laulud, 29. juuni ja 9. august Rahvusoper Estonias, kuulajaskonnaks erinevas vanuses õpilased, kokku 50-60 last (Haab)
- haruldased ja ohustatud liigid, 1. oktoober loomaiaas, Tallinna Ülikooli üliõpilased, 15 inimest (Haab)

- Eesti metsloomad, 18. oktoober loomaia saalis, Õismäe kooli 2.klassi õpilased, 40 last (Haab)
- Tallinna Ülikool, etoloogia kursus 28 tundi, 380 tudengit (Turovski)
- loengud koolides, raamatukogudes, seltsides (invaühing, väärivate ülikool jne), koolitused jms, kokku ca 100 tundi (Turovski)
- Loeng Serengeti ökosüsteemist 9. jaanuaril Rahvusraamatukogus MTÜ Looduse omnibuss korraldatud üritusel (M.Kaal);
- Tartu ülikooli Türi kolledžis 3. aprillil loeng teemal „Loomaaiad ja elurikkus“ (M.Kaal);
- Haabersti vanurite päevakeskuses 31. oktoobril loeng Tansaania ökosüsteemist (M.Kaal);
- Veskimetsa eakate ühendusele 9. novembril loeng Tansaania ökosüsteemist (M.Kaal)
- 32 loengut Tallinna ülikoolis – looduskaitsebioloogia 60 tudengit, september – detsember (T. Maran)
- 27. veebruar Tallinna ülikool loeng Bioloogilise mitmekesisuse kadumisest Globaalökoloogia loengu tsükliks (T. Maran)
- 13. juunil Hiiumaa loodusõhtul ja 6. septembril Saaremaa loodusõhtul ettekanne „Loom ja inimene“ (T. Maran)
- 25. oktoobril Keskkonnaameti täiendusõppel ettekanne „Looduskaitse ja inimene“ (T. Maran)
- 25. oktoober 2 ettekannet naaritsast kohelikes gümnaasiumites Saaremaal (T. Maran)
- 19. november ettekanne Saaremaal loodusõhtul (T. Maran)
- 10. detsember loeng Tartu Ülikool Ex situ kaitse (T. Maran)
- 11. detsember loeng Tartu Ülikooli üliõpilaste looduskaitse ringis "Inimene ja looduskaitse" (T. Maran)
- 12. november koolitusseminar Keskkonnaametile, loeng „Looduskaitse sotsiaalsed aspektid“ (T. Maran)

2.7 Töötajate osalus täienduskoolitustel ja seminaridel:

- 15. ja 19. 03 – selge teksti koostamine, kestvus 4 tundi (Haab, Laja, Rahula), korraldas Tallinna LV
- 16.03 - uuest arhiiviseadusest ja -eeskirjast, korraldas Tallinna LV (Rahula)
- 5. 04 – projektide koostamise ja juhtimise koolitus „Projektidest praktikutelt praktikutele“, kestvus 10 tundi, BDA Consulting (Haab, Laja, Kotkas)
- 10. 04 – positiivse suhtumise mõju teenindusele, 5 tundi (Haab, Rahumägi, Rahula, Arusaar), korraldas TLV
- 24.04 ametkirja koostamise nõuded, 6 tundi (Laja, Rahula), korraldas Tallinna LV
- 24.05 kultuuri kontaktpunkt – kultuuriprojektide kaasrahastamine „Kust leida see üks euro, mis toob neli tagasi?“ (Laja)
- 24.05 - „Arhiivitöö tulemuslik korraldamine organisatsioonis“, korraldas Tallinna LV (Rahula)
- 5.06 töövõtu- ja käsunduslepingud praktikas, 6 tundi (Laja), korraldas Tallinna LV
- 14.09, 21.09 ja 16.11, 23.11 – Kõne ja väitlus, kestus 21 tundi, Eesti Väitlusselts (Haab)
- 12.06 foorum: Hästi korraldatud linnaliiklus – puhtam õhk ja parem linnakeskkond, korraldaja SA Keskkonnakogu (Laja)
- 20.-21.08 Eesti BSP koolide merepäevade seminar Viinistul ja uurimislaeval Salme (Laja)
- 24.09 Eesti muuseumide 15. Narva festival, mille keskseks teemaks muuseumitöötaja (Laja), EMÜ korraldatud
- 24.09 toimus Fontese esitlus (slaidid), korraldas Tallinna LV (Rahula)
- 13.12 Ettevõtluse arendamise sihtasutuse infopäev 2013. aasta tegevuskavadest turismi turundamisel (Laja)
- 14.12 Eesti Looduskaitse Seltsi aastalõpukonverents „Aktuaalset loodushoiust“ (Laja)

- 8.11 - „Asjaajamisest – õiguslik regulatsioon ja linna dokumendisüsteemid“, korraldas Tallinna LV (Rahula)
- 15.11 - „Dokumentide kontrollimisest“, korraldas Tallinna LV (Rahula, Samuel)
- Aasta jooksul käis 8 töötajat esmaabi väljaõppe ja täiendkoolitusel, korraldaja Tallinna LV

2.8 Loodushariduslikel üritustel kaasalöömine väljaspool loomaaeda

- 14. 02 Haabersti Avatud Noortekeskuses küülikupäeval loomaaia tutvustamine ja küülikud (Haab)
- 18.05 Tallinna koolinoorte looduskaitsekuu looduse tundmise võistlus koolide vahel Rocca al Mare, korraldaja L. Metsaorg (Leiman, Laja)
- 01.09 Solarise keskus noorte vaba aja infomessil Novaata loomaaia tutvustamine ja raagritsikad (Haab, Lehtmets)
- 7.12 Euroopa Parlamendi laste joonistusvõistluse žüriis osalemine sügisel ja loomaaia eripreemiad (LAST)

2.9 Sildid, viidad, trükitud infovoldikud jmt:

- valmistati ette stendi „Kured“ üldosa ja idakure ning õnnelise eriosa tekst
- Vastavalt vajadusele toimus loomi tutvustavate siltide ja teiste infokandjate väljavahetamine, uute siltide koostamine, kujundamine ja valmistamine. Valmistati 83 A4, 42 A5, 11 A3 formaadis lamineeritud silti, lasti trükkida 32 A5 formaadis silti
- pidevalt täiendati stende „Sünnid meie loomaaias“ ja „Meie vanimad elanikud“
- valmistati ette ja teostati 1 liigistend ja 6 üldstendi
- uuendati loomaaia suuna- ja infoviitasid: suunaviidad kasvuhoone juurde, metssigade nurgale, troopikamaja juurde
 - valmistati eesti, soome, vene ja inglise keeles loomaaeda tutvustavaid lendlehti kokku ca 10000 tk
 - 63 soomekeelset ja 75 ingliskeelset voldikut, MATKA 2012, tellis Tallinna turismiosakond
 - TOUREST 2012 jaoks, (toimus 17-19.02) 50 eesti, 15 vene k, 10 inglise k,
 - Niguliste tn turismiinfopunkti uue kujundusega, terve aasta hindadega voldikud, 3 keeles, 30 tk kokku
 - 100 vene k voldikut Tallinn Card
 - teletorni infostendile 4 keeles kokku 200 voldikut ja 50 infokaarti "Tallinna loomaaed - koht õppimiseks" 50 tk
 - 30 soome k voldikut Eckerö Line kliendikruisile 14. septembril (Tallinna Ettevõtlusameti turismiosakond)
 - Loomaaia loodushariduspäevaks trükiti 500 vene- ja 700 eestikeelset viktoriinilehte ning 3000 loomaaia plaani koos loodusharidusliku infoga.
 - Soome turistile loomaaia voldikud, kokku 5000 tk, millest saadeti reklaamina ka Helsinki mardilaadale 24.-25.11
- toimetati ja täiendati Tallinna loomaaia kodulehte paralleelselt eesti-, vene- ja ingliskeelses versioonis. Vabatahtlik Kadri Sinijärv tõlkis ingliskeelse versiooni juurde soomekeelsetele külastajatele loodud loomaaeda tutvustava info. Kuna loomaaia koduleht on väga halb ja vana, on grupp vabatahtlikke pakkunud oma abi uue kodulehe tegemiseks. Sügisel kaardistati töögrupiga loomaaia vajadused.

2.10 Koostöö- ja ühisprojektid

- 18.04 Harju keskkonnahariduse ümarlaud „Keskkonnaharidus kujundab mõtteviisi“ (Laja)
- mai ja november KIKi keskkonnahariduse Harju maakondlik projektikomisjon (Laja)

- 17.05 Mõttetalgud loomaaia keskkonnahariduskeskuse kohast Tallinna ja kogu Eesti loodushariduses. Ümarlaual osalesid lisaks loomaaia juhtkonnale ja loodushariduse osakonna töötajatele Külli Relve Audentese erakoolist, Hannes Palang TLÜst ja Uudo Timm keskkonnateabe keskusest.
- 28.05 Tallinna keskkonnahariduse ümarlaud Lehola keskkonnahariduskeskuses, korraldas SA Keskkonnakogu (Laja)
- 19.06 arutelu kunstnike Marje Taska ja Ilmar Taskaga 2013. aastaks planeeritava KUMU kunstiprojekti „Loo-oma-aed“ koostöövõimalustest
- 26.06 Fotoluksi (Assar Jõepera) ja Loomaaia (Laja) arutelu ühise fotovõistluse läbiviimiseks
- 15.08 ja 17.09 Tartu keskkonnaametis koosolek mitteformaalse keskkonnahariduse spetsialistide koolitusvajadusest, programmi planeerimine (Laja)
- 16.08 Läänemere Projekti (BSP) eesmärgid ja suunad Eesti eesistumise ajal, korraldas Tartu keskkonnahariduskeskus, REC Estonia ruumides (Laja)
- 11.09 Koostöoarutelu KUMUga Tiina-Mall Kreemi ja Linda Lainvoo eestvõtmisel õpilaste animalistliku kunstiprojekti „Lövist leevikeseni“ ja laagri läbiviimiseks (Haab, Laja)
- 19.09 Projekti „Jääkaru uus kodu“ arutelu eraisikutest algatajate Veronika Padari ja Olivia Elise Luggenbergiga.
- anti konsultatsioone ja vastati huviliste e-maili ja telefoni teel esitatud küsimustele. Nõustati H.Kulešat Saaremaalt loomasõprade ringidega alustamiseks
- 12.04 loomaaia raamatukogu edasiarendamiseks töökoosolek, kus lisaks loomaaia töötajaile olid raamatukogunduse spetsialistid Meeli Veskus Kultuuriministeeriumist, Vaiko Sepper ja Kalju Tammaru Hoiuraamatukogust. Koosolek otsustas, et loomaaia raamatukogu vajaks kataloogimist ja digitaalselt kättesaadavaks tegemist. Kirjutati projekt Hasartmängumaksu Nõukogule raamatukogu digitaliseerimise rahastamiseks, mis sai positiivse hinnangu. Praktiline töö kestab 2013. aasta. Loomaaia raamatukogu/infokogu täienes 2012. Aastal 57 raamatu ja 4 digitaalse infokandja võrra. Tellitud oli 14 nimetust perioodilisi väljaandeid.

2.11 Saadet raadios:

- 31.05 Raadio 2, perepäeva teema (Haab)
- 01.06 Raadio Uno, perepäeva teema (Haab)
- 16.07 Vikerraadio, amuuri leopardi kutsikate nimepidu (Laja)
- 18.06 Vene Raadio, amuuri leopardi kutsikate nimepidu (Laja)
- 25.07 Raadio 4, suveüritused loomaaias (Laja)
- 23.08 Raadio 4, loomaaia sünnipäev ja loodushariduspäev (Laja)
- 24. 08 Raadio 2, loomaaia sünnipäev ja loodushariduspäev (Haab)
- 25. 08 Vikerraadio, loomaaia sünnipäev ja loodushariduspäev (Laja)
- Vikerraadio “Huvitaja” jt, kokku 7 tundi (Turovski)
- Raadio 4 “Zemnoi Zodiak.” 37 saadet, kokku 26 tundi (Turovski)
- Raadio 4 “Ljuboznaika” 83 saadet, kokku 16,5 tundi (Turovski)
- KUKU raadio “Loomult loom” 17 saadet, kokku 14 tundi (Turovski)
- Kommentaarid, intervjuud Vikerraadios, Raadio 2 jm (Turovski)
- Korduvad esinemised paljudel päevakohastel teemadel nii ERR kui erakanalitel (M.Kaal)
- Saaremaa Kadi raadio kolm intervjuud naarisatest (T. Maran)

2.12 Saadet televisioonis:

- Tallinna TV, Loomaaia ja keskkonnaharidusest (Laja)
- TV3 Vabariigi koolide loodusviktoriini „Loodusetark“ žürii, 4 saadet, (Laja)
- Tallinna TV, intervjuu, loomaaia sünnipäev ja loodushariduspäev (Haab)
- TV3 “Loodusetark” žürii, 9 saadet (Turovski)

- ETV “Osoon” 2 saadet (Turovski)
- ETV2 “Kalailm” 15 saadet, osa veel ilmumata (Turovski)
- Tallinna TV “Aleksi Turovski lood” 30 saadet Tallinna loomaaiaist, Korkeasaari loomaaiaist, Kotka *meremuuseumist*, Helsinki mereelu keskusest, Helsinki *Tropicarium’ist*.
- 5. ETV “Terevisioon” paar esinemist eri teemadel
- Korduvad esinemised paljudel päevakohastel teemadel nii ERR ja Reutersis kui erakanalitel (M.Kaal)
- ETV Osooni saade „Naaritsa kaitsemine loomaaiaas“ (T. Maran)
- ETV Aktuaalne kaamera „Naaritsad Saaremaale“ (T. Maran)

2.13 Raamatud, artiklid ja intervjuud trükiajakirjanduses:

- “Loomadest armastusega” Varrak (Turovski)
- “Loomult Loom”, Varrak (Turovski)
- “Ahvileivapuust ämblik Liiliani”, Menu, (Turovski kaasautorina)
- “Readings in Zoosemiotics”, De Gruyter, Mouton (Turovski kaastoimetajana)
- “Semiotics in the Wild”, Illustraator, Tartu University Press (Turovski)
- iganädalased loomaaia uudised päevalehele „Postimees“ ja nädalalehele „Pealinn“ (Leiman)
- Tallinna loomaaia tutvustus ajakirja GEO oktoobrinumbris „Tere, mina elan siin“, lk 110-113 (Leiman)
- ZoFo 2012 fotod GEO detsembrinumbris neljal lehel (Leiman)
- üllitati loomaaia kalender 2012
- rida artikleid ja intervjuusid mitmesugustes perioodikaväljaannetes: Õhtuleht, Postimees, EE jt (Turovski)
- Eksootilisi loomi tutvustavate artiklite seeria ajakirjas “Eesti Jahimees” (M. Kaal)
- Imetajaid tutvustavad märksõnad TEA Entsiklopeedias (M. Kaal)
- “Naaritsast” ajakirjas “Eesti Jahimees” (T. Maran)
- Tekst EAZA poolt koostatavale EEP programme tutvustavale voldikule (T. Maran)
- Osaleti loomaaiaanduse ja liigikaitse propageerimises (intervjuud, ajakirjandus, TV, radio) (V. Fainštein, T. Miljutina, A. Saluneem)

2.14 Ettekanded Eestis toimunud konverentsidel ja seminaridel:

- 23.04 projekti „Hakkame käima“ keelekümluskoolide infopäeval Kadrioru lossis ettekanne loodusharidusest Tallinna loomaaias (Lehtmets)
- 11.09 Keskkonnahariduse infopäev, Keskkonnaministeeriumis, Harjumaa keskkonnaamet, ettekanne loomaaia loodusharidustööst ja zookoolist (Lehtmets)
- 12.02 Eesti Loodusuurijate Selts, ettekanne Hundi konflikti seminaril „Hundid Hiiumaal“ (T. Maran)
- 14.10 Eesti Terioloogia Seltsi Sügiskooli paneeli "Nõukogude aeg ja looduskaitse" juhtimine (T. Maran)
- 17.12 ELUSi lendoravad tegevuskava koostamise nõupidamisel osalemine (T. Maran)

2.15 Rahvusvaheline koostöö

Tallinna Loomaaia töötajatel õnnestus kogemuste vahetamise korras käia mitmel rahvusvahelistel konverentsidel ja koosolekutel:

- Tiit Maran viibis 23. veebruaril Brüsselis Euroopa Komisjoni CITES Teadusnõunike konverentsil (SRG 59).

- Vladimir Fainštein viibis ajavahemikul 09. - 15.03 Venemaal Moskva loomaaias seoses osalemisega EARAZA juhatuse koololeku ja aastakonverentsi ettevalmistamise küsimustega.
- Mati Kaal viibis ajavahemikul 14. - 18.03 Saksamaa Liitvabariigis Berliini loomaedades seoses vanima loomaedade organisatsiooni VDZ 125. juubelile pühendatud teaduspraktilise konverentsi ja liikmesloomaedade (sh Tallinna Loomaaed) tutvustava juubelikogumiku esitlusega.
- Vladimir Fainštein ja Renee Mosel viibisid ajavahemikul 2. - 10.05 Läti Vabariigis Riia loomaaias, Leedu Vabariigis Kaunase loomaaias, Poola Vabariigis Varssavi loomaaias, Tšehhi Vabariigis Hluboka-Vltavou ja Chleby loomaedades seoses loomade transpordiga.
- Maaja Kitsing viibis ajavahemikul 15. - 20.05 Itaalia Vabariigis Verona provintsis Bussolengos seoses osalemisega Rahvusvahelisel loomaia- ja metsloomade haiguste alasel konverentsil.
- Vladimir Fainštein viibis ajavahemikul 21. - 26.05 Venemaal Jaroslavli loomaaias seoses osalemisega EARAZA aastakonverentsil.
- Tiit Maran viibis ajavahemikul 21. - 26.05 Austria Vabariigis Viini Schönbrunner loomaaias seoses ettekandega EAZA looduskaitsefoorumil ja loenguga Viini Veterinaaria Ülikoolis.
- Tiit Maran viibis ajavahemikul 04. - 07.06 Hollandis Amsterdams EAZA pisikiskjate *Taxon advisory group*’i koosolekul ja Belgia Kuningriigis Brüsselis seoses *Scientific review group*’i koosolekul. 06.06 kokku lepitud kohtumised Indrek Tarand’iga ja Born Free esindajatega, et aidata kaasa loomaia kuvandi alalhoidmisele komisjoni tasandil.
- Vladimir Fainštein ja Renee Mosel viibisid ajavahemikul 13. - 20.06 Saksamaal Berliini loomaaias, Poola Vabariigis Wroclawi loomaaias seoses loomade transpordiga EEP koordinaatorite soovitusel.
- Maris Laja viibis ajavahemikul 27. - 31.08 Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigis Chesteris seoses 21 rahvusvahelise loomaia pedagoogide organisatsiooni *IZE* konverentsiga. 27.-31.08 Rahvusvaheline loomaia loodusharidustöötajate konverents *21st Biennial Conference of IZE* Chesteri loomaaias Suurbritannias (Laja)
- Vladimir Fainštein ajavahemikul 24.09. - 1.10 ja Tiit Maran ajavahemikul 25. - 30.09 viibisid Austria Vabariigis Innsbrucki loomaaias seoses osalemisega Euroopa Loomaaedade ja Akvaariumide Assotsiatsiooni (EAZA) aastakonverentil. Konverentsi ajal külastas V. Fainštein samuti Innsbrucki kõrval ka Viini ja Salzburgi loomaaedasid.
- Hannes Maripuu ja Dmitri Pšenitšnõi viibisid ajavahemikul 7. - 11.11 Venemaal Moskva loomaaias seoses EARAZA selgrootute töögrupi koosolekul osalemisega ning tutvumaks tänavu avatud kasvuhoonete kompleksiga.
- Tiit Maran viibis 5. detsembril Brüsselis Euroopa Komisjoni CITES Teadusnõunike konverentsil (SRG 62).
- Vladimir Fainštein ja Renee Mosel viibisid ajavahemikul 25. - 26.12 Läti Vabariigis Riias seoses tiigri transportimisega Venemaalt EEP koordinaatorite soovitusel.

2.16 Tallinna loomaaias viibinud väliskülalised:

- 17. - 18.01 Kaunase loomaia 3 töötajat Leedust
- 18. - 30.01 skulptor animalist Vitaly Novikov Sankt-Peterburgist
- 5. - 10.02 Jelena Daugavpilsī Latgale loomaaiast Lätist
- 21. - 23.02, 09.04 seoses loomade transpordiga Leedust Klaipeda miniloomaaiast
- 1. - 2.03 zooloog Sergei Aliskerov Moskva loomaaiast
- 29.04 - 2.05 Natalya Vasyukova Moskva loomaia putuka-osakonna zooloog-entomoloog
- 1. - 4.05 Ekaterina Morozova, Tatiana Razumovskaya, Nikolay Karpov Moskva loomaaiast

- 12. - 14.05 Moskva loomaiaia direktori Spitsin abikaasa koos perega
- 13. - 15.05 Sergey Popov Moskva loomaaiast
- 22.05 - 1.06 Bogumil Kral, Martin Hororki Brno loomaaiast Tšehhi Vabariigist
- 09. - 12.06 Leningradi loomaiaia direktor I. Skiba, peaveterinaararst J. Sysoeva koos aia-pargi ja akvaariumi osakondade töötajatega Sankt-Peterburgist
- 17. - 29.06 Igor Muzychenko koos perega Moskva loomaaiast
- 13. - 22.07 Veronika Khatuntseva, Vera Gulyaeva ja Olga Maykova Moskva loomaaiast
- 26. - 28.07 Hans Voigt ja Maximilian Voigt Soomest
- 06. - 24.09 it-spetsialist Bob Shelton USA-st (T. Maran)
- 7. - 11.08 Saksamaalt ninasarviku Relatex põranda töödega seoses Richter koos abilistega
- 13. - 19.08 Riiaast fotograaf Sergejs Čičagovs
- 6. - 7.09 Lef Blomkvist Soome loomaaiast
- 13. - 16.09 T. Veršinina Moskva loomaaiast ja Magdalena Wasiluk Varssavi loomaaiast Poolast
- 25. - 27.09 Hans Voigt ja D. Sarro Soomest
- 2. - 5.10 Rostov direktor koos abikaasaga
- 29. - 30.10 Rostov asedirektor ja Surguti loomaiaia direktor
- 2. - 6.11 A. P. Baicev, V. Buşev, A. Hançaçuc, V. I. Molodtov, Iu. Panarin Kişinjovi loomaaiast
- 23. - 24.11 Ivan Kubat Zoo Ohrada, Martin Hororki Zoo Brno Tšehhi Vabariigist
- 26. - 30.11 Lena Daugapo Riia loomaaiast
- 14. - 27.12 Moskva Loomaiaia direktor hr Vladimir Spitsin koos abikaasaga
- 28.12 Riia loomaaiast seoses loomade transpordiga
- Nadia Kneidiger Austria, Veterinaaria Ülikool – uurimistöö teostamine, regulaarne
- Heli Lindeberg Kuopio Ülikool – kunstliku seemendamise võimaluste uuringud
- Russ Mittermeier USA – Conservation Internationali juht

3. TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUS

Teadusliku liigikaitse labori juhataja Tiit Maran

3.1 Liigikaitse tegevused:

- Analüüsi 2011. aasta paljundamise edukust ning soovitude kohasust Euroopas ning kooskõlas tehisarukonna pikaajaliste haldamise eesmärkidele koostati soovitud teistele loomaedadele naaritsate paljundamiseks ning ümberpaigutamiseks.
- Tallinna loomaiaia paljunduskeskuses sündis 48 naaritsat, neist 18 isast, 29 emast ning üks teadmata sooga.
- Vastavalt sigimissoovitudele saadeti teistesse loomaedadesse kuus naaritsat (Decin, Poznan, Boinice) ja toodi Tallinna loomaaeda naaritsat Riia loomaaiast.
- Loodusesse lasti vastavalt tegevuskavale naaritsaid Hiiumaal (21 looma) ja Saaremaal (11 looma).
- 2012. aasta kevadel viidi koostöös Stockholmi Ülikooliga laboris läbi uuringud naaritsa isikutüüpide kohta. Uuringu tulemused on koondatud artiklisse ning see on avaldamisel.
- 2012. aasta kevadel teostati koostöös Tartu Ülikooliga naaritsa pesakonna uuringud. Kogutud materjali analüüsitakse.
- Jätkati naaritsa stressi ja tehiskeskkonna mõju uuringuid koostöös Viini Veterinaaria ülikooli ja Eesti Maaülikooliga.
- Alustati koostöös Tartu Ülikooliga võrdlevaid külastaja käitumise uuringuid kolmes loomaaias (Praha, Tallinn, Helsinki).
- Alustati läbirääkimisi Eesti Maaülikooliga pikaajalise teadusliku koostöö arendamiseks.

- Koostati Eesti Maaülikooli juhtimisel taotlust rahastamiseks EL LIFE + Programmi (loomaaed osales partnerina). See lükati paraku tagasi ning 2013. a proovitakse uuesti.
- Analüüsi koostöös Rootsi loomaaiaiga Nordens Ark Euroopa pisikiskjate kollektiooni ning selle muutuseid viimase 5 aasta jooksul.
- Jätkati dagestani tuuri *Capra cylindricornis* suguregistri koostamist. Andmed dagestani tuuri suguregistri (ESB) kohta on avaldatud EAZA leheküljel (V. Fainštein).

3.2 Teaduslikud artiklid:

- Põdra, M., Maran, T. Sidorovich, V.E., Johnson, P.J. ja Macdonald, D.W. (2012). Restoration programmes and the development of a natural diet: a case study of captive-bred European mink. European Journal of Wildlife Research.

3.3 Ettekanded

- 22. - 25.05 EAZA Conservation Forum. Ettekanne: „[European mink conservation and lessons learned during the actions](#)“
- 24.05 Ettekanne Viini Veterinaaria Ülikoolis „Carnivore reintroductions“.
- 26. – 29.09 EAZA aasta konverents Innsbruck. Ettekanne „European mink conservation“.
- EARAZA 2012. aasta konverentsil tehti ettekanne kaljukitsede pidamisest Tallinna loomaaias ja EARAZA Euraasia kaljukitsede ja mägilammaste programmi arengust (V. Fainštein)
- Märtsis Hispaanias Euroopa naaritsa tööühma koosolekul osalemine ettekandega (T. Maran)
- Ettekanne Lefi Blomqvist Tiit Maran „Small Carnivore Collection Planning in European Zoos“ Neli poster ettekannet:
 - a. KNEIDINGER Nadja, SCHWARZENBERGER Franz, NAGL Astrid, KIIK Kairb, ASHFORD Kadri, MARAN Tiit The use of non-invasive monitoring methods in conservation breeding of the endangered European mink (*Mustela lutreola*)
 - b. Nelly Mäekivi, Tiit Maran, Visitor survey at Tallinn Zoo: who are the visitors and what do they learn?
 - c. Kairi Kiik, Tiit Maran, Astrid Nagl, Kadri Ashford, Toomas Tammaru: Breeding success of European Mink (*Mustela lutreola*) in captivity
 - d. Marianne Haage¹ CORRESPONDING AUTHOR*, Ulrika A. Bergvall², Tiit Maran^{3, 4}, Kairi Kiik⁵, Anders Angerbjörn: The effect of seasonality on European mink personality trait domains
- 2. Conference in Conservation Biology Inglismaa 1 poster ettekanne:
 - a. Kairi Kiik, Tiit Maran, Astrid Nagl, Kadri Ashford, Toomas Tammaru: Breeding success of European Mink (*Mustela lutreola*) in captivity
- 3. Kultuuriteooria tippkeskuse V sügiskonverents „In, Out and In Between: Dynamics of Cultural Borders“ Tallinn/Estonia, 17. – 19. oktoober 2012:
Tiit Maran: Humans and animals: movement pathways and moving into each other's worlds

3.4 Muud, mis mahub valdkonda õpi- ja teadustegevus.

- Juhendamine:
 - Kairi Kiik, Tartu Ülikool, doktori töö juhendamine.
 - Selve Pitsal, Tartu Ülikool. Magistri töö juhendamine
 - Maria Vasser, Bakalaureuse töö juhendamine
 - Madis Põdra TLU doktori töö juhendamine
- Uuringud:
 - Sigimisfüsioloogilised uuringud – koostöös Viini Veterinaaria Ülikooliga
 - Käitumistüüpide uuringud – Stockholmi ülikooliga
 - Euroopa asurkonna haldajate ekspertgrupi aitamine tehisasurkondade seisundi analüüsimisel.

Kunstliku seemendamise kasutamise võimalused naaritsa puhul - uuringud koostöös maaülikooli ja Kuopio ülikooliga.

Isaste sigimishäirete uuringud koostöös Tartu Ülikooliga.

3.5 Ekskursioonid:

- 27.08 temaatiline ekskursioon Russ Mittermeyerile (Conservation International juht)
- oktoobris Hiiumaal ekskursioon Soome metsaameti juhtidele teemal naaritsa kaitse
- novembris temaatiline ekskursioon Soome loomaaia talitajate õpperühmale.

4. VETERINAARTEGEVUS

Teenistuse ülem peaveterinaararst Maaja Kitsing

4.1 Tallinna Loomaaia loomade haigus- ja surmajuhtumid jaotusid aasta jooksul alljärgnevalt:

	Imetajad	Linnud	Terraarium
Mittenakkavad haigused	208	49	10
Nendest seedetrakti haigused	55	10	1
hingamisteede haigused	14	2	2
ainevahetushaigused	22	8	4
günekoloogia ja sünniabi	14	0	0
kirurgilised haigused	47	8	2
traumad	37	9	1
operatiivkirurgia	6	7	0
muud haigused	13	5	0
Nakkus- ja parasitaarhaigused	33	5	4
Haigestus kokku	241	54	14
Nendest suri	22	19	1
Nendest uinutati	10	4	0
Äkksuremus	57	52	8
Suremus kokku	89	75	9

4.2 Laboratoorsed uuringud

4.2.1 Riiklikus Veterinaarlaboratooriumis tehti 82 proovi uuringuid, nendest

- parasitoloogilisi uuringuid 10 korral
- vere seroloogilisi uuringuid 56 korral
- bakterioloogilisi uuringuid 12 korral
- histoloogilisi uuringuid 4 korral

4.2.2 Kohapeal tehti vere biokeemilisi uuringuid 2 korral, mükoloogilisi uuringuid 2 korral ja parasitoloogilisi uuringuid 7 korral.

4.3 Profülaktiline töö

- Vaktsineeriti imetajaid 60 korral.
- Dehelmintiseerimine: kiskjad ja sõralised/kabjalised kord kvartalis, linnud 2 korda aastas, terraarium vastavalt vajadusele.

4.4 Veterinaarsanitaaria

- Desinfektsioon erinevates loomapidamisruumides ja söödahoidlates.
- Putukatõrjet tehti 24 korral.
- Kahjurite tõrjeks kutsuti välja OÜ Rentokil 12 korral, korduvalt tehti prussakatõrjet troopikamajas, primaatide sektsioonis ja paksunahaliste majas ning regulaarselt näriliste tõrjet 17 kompleksis.

4.5 Muu tegevus

- Mikrokiibiga märgistati 11 lindu, 10 roomajat ja 75 imetajat.
- Immobiliseeriti linde 10 ja imetajaid 97 korral.
- Värgiti sõrgu 122 korral.
- Inimeste poolt toodi loomaaeda 94 lindu ja 2 imetajat, nendest viibis karantiinis 20 looma.

5. SÖÖDAMAJANDUSLIK TEGEVUS

Teenistuse ülem Jelena Motorenko

5.1 Söötade kasutamine

Loomade söötmiseks kasutati ligi 160 erinevat sööta ja söödalisandit. Söodaratsiooni struktuur aasta jooksul oluliselt ei muutunud. Loomade vajaduste paremaks katmiseks püüti suunata loomade söötmist kvaliteetsemate ja nendele spetsiifilisemate söötade hankimisega. Hindade pideva tõusu tingimustes on otsitud võimalusi asendada kallinenud söödad odavamatega.

5.2 Söötiskulud*

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Euro	341348,05	442915,06	453278,47	417020,81	367036,1	414333,13

*Söödakulu andmed esitakse SAP liidese tarkvara alusel.

5.3 Taimsed söödad (varutud varumisperioodil):

HEIN 2012. a – 245,5 tonni, 2011. a – 198,6 tonni, 2010. a – 198,8 tonni. Varumisaja ilmastik ei olnud nii hea, kui eelmisel aastal, mistõttu ei saanud varuda hea kvaliteediga heina. Heina hind oli 2012. a – 0,07 eurot/ kg, 2011. a - 0,085 eurot/ kg, 2010. a - 0,08 eurot/ kg.

Heina keskmine hind oli odavam kui 2011. a, aga kvaliteet ei olnud nii hea ja asemele ostsime suured rullid, mitte pakid (paki ostuhind on kallim).

VIHAD 2012. a - 46,5 tuhat vihta (pajuvihad – 38,5 tuhat, galeega – 3 tuhat ja nõgesevihad – 5 tuhat), 2011. a - 35 tuhat vihta (pajuvihad - 29 tuhat, galeega – 3 tuhat ja nõgesevihad – 3 tuhat), 2010. a - 43 tuhat vihta, 2009. aastal 49 tuhat.

PÕHK 2012. a – 2 rulli (800 kg), 2011. a – 3 rulli (rull - 250-300 kg), 2010. a – 1 rull.

HALJASSASSI söödeti 2012. a - 222,5 tonni, 2011. a - 202,5 tonni, 2010. a - 211,8 tonni, 2009 a – 258 tonni.

SÖÖDAOKSI söödeti 2012. a – 17,6 t rm, 2011. a - 17,6 t rm, 2010. a - 16,5 t rm, 2009. a- 36 t rm.

JÕUSÖÖT Spetsiaalset loomaaia loomade jaoks valmistatud jõusööta osteti Saksamaalt firmalt Michael Hassel GmbH, Inglismaalt firmalt SDS Mazuri Zoo Foods ja Eesti firmalt Farm Plant Kaubanduse AS.

Jõusööta osteti 2012. a (Farm Plant Kaubanduse AS)

	2011/ kg	2012/ kg
Poro-Elo 40 kg	61280	70160
Green-Line 25 kg	38700	49525
Jõusööt (veiste) 25 kg	14550	15950

5.4 Söödaloomad:

Anti loomadele söödaks alljärgnevalt (üleskasvatatud I zoo-osakonnas):

	2010/ tk	2011/ tk	2012/ tk
Küülik	167	85	103
Rott	8405	9047	10692
Hiir	13067	10628	14605
Hamster/ deegu	133	65	64
Merisiga	1287	1005	1152

Söödaks kasutati 123 prakeeritud sõraliste noorlooma (2387,9 kg).

Jaauaar,kg	tk	Veebruar,kg	tk	Märts,kg	tk	Aprill,kg	tk	Mai,kg	tk	Juuni,kg	tk
14	2	15,5	1	26	1	18	2	28	1	27,5	3
16,5	1	24,5	1	24	1	23	1	11	2	32,5	3
20	1	31	2	31,5	2	2,5	1	30	3	84	1
12,5	1	20,5	1	25,5	2	14	1	23,5	3	40	4
9,5	1	28	1	90	8	20,5	5	19,5	4	46	1
								23,7	4	7,5	1
										8	1
72,5	6	119,5	6	197	14	78	10	135,7	17	245,5	14
Juuli,kg	tk	August,kg	tk	September,kg	tk	Oktoober,kg	tk	November,kg	tk	Detsember,kg	tk
27	1	31	1	54	2	8,5	0,5	24	2	62	1
24	1	6	1	22	1	27	3	58	5	25,5	3
27	2	31	2	103	1	82,5	1	44	2	32,5	1
24,5	1	35	1	54	2	17	5	38	2	22	1
14,2	1	27	2	22	3	468	1	51	1		
		28	2			23	1				
						27	2				
116,7	6	158	9	255	9	653	13,5	215	12	142	6

Lisaks osteti Eestist ning Saksa firmalt Michael Hassel GmbH külmutatud närilisi: rotte – 2170 kg, hiiri - 1622 kg ja külmutatud küülikuid - 1365 kg. Järveotsa farmist 25,5 tuhat vutti (2011 - 25 tuhat tk, 2010 - 30,5 tuhat tk) ja 9,8 tuhat põldvuti muna (2011 - 9,2 tuhat tk, 2010 – 14,7 tuhat tk).

5.5 Olulisemate söötade kulu 2012. aastal võrreldes eelmise aastaga:

Liha, subproduktid, munad, kala, konservid, külmutatud mereannid

	ühik	2011	2012		ühik	2011	2012
Liha	kg	52938	49846*	Kala	kg	27546	22583
Kana	kg	304	338	Külmutatud kala	kg	136	116,5
Kanasubpr	kg	86,05	213	Krevetid	kg	82	72
Kanakaelad	kg	842	0	Koeratoit	purk	2122	2250
Munad	tk	26496	26603	Kassitoit	purk	304	380
Põldvuti munad	tk	9200	9800	Koeratoit	kg	2385	1513
Sea süda	kg	0	43	Merekokteil	tk	0	17

*49846 kg + 2388 kg (prakeeritud loomad) = 52234 kg liha väljaminek kokku

Piimatooted

	ühik	2011	2012		ühik	2011	2012
Juust	kg	10,4	10,4	Piim	l	1890	1774
Jogurt	tk	905	873	Kohup.mass	tk	309	309
Keefir	l	87	148	Või	kg	102	107
Kohupiim	kg	1318	1320	Pärm	tk	29	28

Hein, põhk, haljasmass, vihad, oksad

	ühik	2011	2012		ühik	2011	2012
Hein	kg	206602	227670	Söödaoksad	rm	17592	17556
Haljasmass	kg	202450	222500	Vihad	tk	52510	21081
Põhk	kg	900	800				

Juurviljad

	ühik	2011	2012		ühik	2011	2012
Porgand	kg	30163	28559	Suvikõrvits	kg	2217	39
Kapsas	kg	14373	11589	Paprika	kg	194	117
Peet	kg	2154	1467	Hiinakapsas	kg	1500	1246
Söödapeet	kg	13118	14467	Salat	tk	1337	1234
Kaalikas	kg	1445	867	Tomat	kg	228	123
Kartul	kg	10240	8956	Värske kurk	kg	1906	325
Sibul	kg	1922	1069	Küüslauk	kg	74	41
Kõrvits	kg	4408	698	Lillkapsas	kg	37	37

Puuviljad

	ühik	2011	2012		ühik	2011	2012
Banaan	kg	6387	5993	Melon	Kg	560	402
Apelsin	kg	2906	3442	Arbuus	kg	376	346
Greip	kg	1644	1023	Kiivi	kg	208	203
Mandariin	kg	486	296	Viinamari	tk	254	212
Pirn	kg	4124	3867	Sidrun	kg	231	181
Õun	kg	15479	15423	Avokaado	kg	33	8

Tangud ja muud kuivained

	ühik	2011	2012		ühik	2011	2012
Hirss	kg	151	294	Suhkur	kg	498	489
Hernes	kg	820	980	Sool	tk	138	136
Kaer	kg	16543	17392	Küpsis	tk	623	608
Kaerahelbed	kg	6010	8125	Kuragaa	kg	39,5	35
Niisukliid	kg	66	120	Pähklid	kg	206	225
Riis	kg	138	150	Rosinad	kg	550	466
Odrakruup	kg	938	662	Kompott	tk	145	164
Tatar	kg	88	99	Õli	l	202	201

SDS (GB) ja Michael Hassel GmbH (BRD) kuivtoit + külmutatud loomad

Michael Hassel GmbH	ühik	2011	2012	SDS (MAZURI)	ühik	2011	2012
zoo-A	kg	310	0	seaduck	kg	260	680
seaduck	kg	1500	900	waterfowl starter	kg	225	125
waterfowl	kg	2475	1830	wat.breeder	kg	1200	980
känguru	kg	0	500	wat.maint	kg	3860	6600
kamel	kg	12750	7325	crane	kg	1260	1080
grazer	kg	20975	19375	pheasant starter	kg	50	75
Zebra	kg	11450	8675	pheas.maint+breed	kg	725	1125
faasan	kg	925	875	känguru	kg	575	450

kured	kg	0	0	flamingo	kg	360	420
külmutatud rotid	kg	2271,74	2181,6	browser breeder	kg	950	1825
külmutatud küülikud	kg	1614,93	1702,77	browser maintenance	kg	19325	16650
külmutatud hiired	kg	1280,24	1415,12	sheep	kg	8125	5125
zoo-A	kg	310	0	seaduck	kg	260	680

5.6 Muu

2012. aastal saadi loomade söötmiseks heakorrasteenistuselt värskeid juurvilju. Suur tänu H. Maripuu, E-M. Pender ja D. Pšenitšnõi.

Salat	43,2 kg
Seller/ petersell	117,5
Suvikõrvits	12,9
Nuikapsas	11,6
Kapsas	222,3
Tomat	11,2
Peet	2,8
Porgand	5,4
Söödapeet	4
Paprika	2,5
Rabarber	10
KOKKU	443,4 kg

2012. aastal saadi annetuseks eraisikutelt ja firmadelt suures koguses õunu, pirne, kartulit, porgandit, kõrvitsat, koeratoitu, heina jne. Lapsed (koolid ja lasteaiad) on toonud tammetõrusid, kastaneid ja kuivatatud pihlakaid, mida on kasutatud insektaariumi vajadusteks ja loomade toitmiseks

6. ZOO-OSAKONDADE TEGEVUS

6.1 Kolleksioon

Seisuga 31.12.2012 peeti zoo-osakondades ja heakorrasteenistuses **548** liiki, alamliiki ja koduloomade vormi **13 336** isendiga (+ söödaloomad). Lisaks zoo-osakondadele peeti selgrootuid heakorrasteenistuse ruumides.

Põhjalikke andmeid kolleksiooni kohta sisaldab ARKS-i aruanne (vt lõpus).

- Loomi saadeti Läti, Leetu, Soome, Saksamaale, Prantsusmaale, Itaaliasse, Moldovasse, Tšehhi, Venemaale, Slovakkiasse.
- Tallinna loomaaeda toodi loomi Poolast, Venemaalt, Leedust, Lätist, Saksamaalt ja Tšehhist.
- Esmakordselt või peale pikkaajalist vaheaega on Tallinna loomaaia kolleksioonis esindatud austraalia põõsaagaam *Pogona vitticeps*.

6.2 Pidamistingimuste parandamine ja ekspositsioonide kujundamine

- Tegeldi troopikamaja ekspositsiooni täiustamisega.
- Koostöös heakorrasteenistusega avati kanatõugude ekspositsioon, kus näidati 7 tõugu kodukanu.
- Väikses troopikamajas 2 kuu jooksul eksponeeriti troopilisi liblikaid.
- Jätkus Sise-Aasia kompleksi arendamine.

- Koostöös heakorrasteenistusega valmis kurgede ekspositsiooni külastajate rada.
- Jätkus töö alpinaariumis, sisustati ja kohandati loomade vajadustele eraldusaedikuid.

6.3 Osalemine rahvusvahelistes haruldaste liikide säilitusprogrammides (EEP, ESB)

Zoo-osakondades peeti ligi 60 rahvusvahelistesse programmidesse (EEP, ESB, INTSB) kuuluvat liiki. Nende liikide kohta anti päringute laekumisel informatsiooni vastavate programmide koordinaatoritele ja suguregistri pidajatele.

Erilist tähelepanu 2012. aastal pöörati järgmistele EEP liikidele:

- Habekotkas *Gypaetus barbatus* (EEP). Seisuga 31.12.2012 oli loomaia kollektsioonis 1.1.0.
- Merikotkas *Haliaeetus albicilla* (EEP) – koorus 1 tibu. Seisuga 31.12.2012 - 4.2.1.
- Hiidmerikotkas *Haliaeetus pelagicus* (ESB, EARAZA) – koorus 2 tibu (neist 1 suri), toodi Brno loomaaiast 2 lindu 31.12.2012 – 4.4.3.
- Must raisakotkas *Aegypius monachus* (EEP) – 31.12.2012 – 4.7.0.
- Raipekotkas *Neophron percnopterus percnopterus* (EEP) – 31.12.2012– 2.2.0.
- Kaeluskotkas *Gyps fulvus* (EEP) – 31.12.2012 – 2.1.0.
- Hele-helmesfaasan *Tragopan caboti* (ESB). 2012. aastal koorus 2 tibu, kellest kahjuks ei õnnestunud ühtegi üles kasvatada. Seisuga 31.12.2012 – 2.1.0.
- Argusfaasan *Argusianus argus* (ESB). Seisuga 31.12.2012 – 2.3.2.
- Siberi kurg *Grus leucogeranus* (EEP). 2012. aastal koorus 1 siberi kurg. Seisuga 31.12.2012 – 3.1.0.
- Lakkhant *Chrysochyon brachyurus* (EEP). Liigi koordinaatori soovitusel toodi Rootsist (Parken Zoo, Eskilstuna) üks emane. 2012. aastal üle hulga aja sündis 1.2 lakkhanti, kellest 1.1 on üles kasvanud. Seisuga 31.12.2012 – 2.2.0.
- Amuuri leopard *Panthera pardus orientalis* (EEP) – aasta jooksul sündis 0.3. Aasta jooksul saadeti 1.0 Baruto Itaaliasse Agrate loomaaeda. 1.0 Hasani saatmine Venemaale on plaanitud 2013. aasta veebruaris. Seisuga 31.12.2012 – 2.4.0.
- Amuuri tiiger *Panthera tigris altaica* – 26. detsembril EEP/EARAZA programmide raames toodi Moskva loomaaiast noor isane tiiger. Seisuga 31.12.2012 - 1.1.0.
- Lumeleopard *Uncia uncia* (EEP). 2010. aastal moodustatud paaril sündis kolm järglast. Seisuga 31.12.2012 – 2.2.0.
- Kulaan *Equus hemionus kulan* (EEP). Aasta jooksul sündis 3.4.0. EEP programmi raames saadeti 1.0 Berliini loomaaeda (TP). Seisuga 31.12.2011 – 4.12.0.
- Aafrika jõesiga *Potamochoerus porcus pictus* (EEP). Kerkrade loomaaiast 2011. aastal toodud kolm emast said endale 2012. aastal paarilise Poolast, Wrocław'i loomaaiast. Seisuga 31.12.2012 - 1.3.0.
- Tüügassiga *Phacochoerus africanus* (ESB) – esmakordselt Tallinna loomaia ajaloos saadi järglasi sellelt liigilt. Seisuga 31.12.2012 – 3.3.0.
- Buhhaara hirt *Cervus elaphus bactrianus* (ESB). Aasta jooksul sündis 5.3. Seisuga 31.12.2012 – 7.12.0.
- Euroopa piison *Bison bonasus* (EEP). 2012. aastal sündis 1.1. EEP koordinaatori soovitusel saadeti 1.0 Helsingi loomaaeda. Seisuga 31.12.2012 - 5.8.0.
- Sinilammas *Pseudois nayaur szechuanensis* (ESB). Aasta jooksul sündis 4.8. Libereci loomaaeda Tšehhi saadeti 1.0. Saadeti Poola, Varssavi loomaaeda 1.3. Seisuga 31.12.2012 – 25.41.0.
- Keerdsarvkits *Capra falconeri heptneri* (ESB, EARAZA). 2012. aastal sündis 13.10. Keerdsarvkitsi on saadeti 3.4 Moldovasse Kišinjovi loomaaeda ja 2.0 Belgiasse. Seisuga 31.12.2012 - 9.22.0.
- Dagestani tuur *Capra cylindricornis* (ESB, EARAZA). 2012. aastal ei paljundatud. 9.0 saadeti Kišinjovi loomaaeda. Seisuga 31.12.2012 – 6.34.0.
- Kubani tuur *Capra caucasica* (ESB). 2012. aastal sündis 11.10. Seisuga 31.12.2012 – 16.38.0.

- Nuubia kaljukits *Capra nubiana* (ESB). 2012. aastal sündis 3.2. Tallinna loomaaias nuubia kaljukitsed on Euroopa ainuke paljunev grupp. Seisuga 31.12.2012 – 6.10.0.

6.4 I zoo-osakond (juhataja Tatjana Miljutina)

- Osakonnas peeti 94 liiki ja koduloomade vormi imetajaid. Peale imetajate peetakse osakonnas roomajaid ja linde.
- Järglasi saadi põhikollektsiooni 54 liigilt (sh 11 söödaloomade liiki ja 4 liiki selgrootuid). Traditsiooniliselt edukas oli sõraliste ja kabjaliste sigimine.
- Saadi järglasi paljudelt haruldastelt ja EEP/ESB programmidega hõlmatud liikidelt, nagu amuuri leopard (3), Davidi hirv (10), euroopa piison (2), kulaan (7), kubani tuur (21), nuubia kaljukits (4), tagakaspia uriaal (13), buhhaara uriaal (12), tagakaukaasia mägilamm (17), sinilamm (12), takin (1), tüügassiga (6) jt.
- Esmakordselt Tallinna loomaaias paljunes tüügassiga *Phacochoerus africanus*.
- Osakonnas kasvatatud söödaloomi kasutati: selgrootuid – 18 409, närilisi -26 584. Söödaks kasutati 1 786 kg liha, kõik surnult sündinud ja prakeeritud talled. Söödaks kasvatatud näriliste andmed on esitatud söödateenistuse aruandes. Putukaid anti II zoo-osakonda kahepaiksete, lindude, marmosettide ja tamariinide söötmiseks.
- Suuremad raskused loomade pidamisel tulenesid pidevalt lagunevatest, amortiseerunud ruumidest ja aedikuist (külmalembesed kiskjad, soojalembesed kiskjate siseruumid ja osaliselt välispuurid, soojalembesed sõralised). Loomade pidamist ja eksponeerimist häirisid mitmes kohas teostatavad remondi- ja ehitustööd (soojalembelised kiskjad).

6.5 II zoo-osakond (juhataja Jelena Semjonova)

- Seisuga 31.12.2012 peeti osakonnas 9 liiki imetajaid, 127 liiki linde, 126 liiki kalu, 19 liiki kahepaikseid, 27 liiki roomajaid ja 64 liiki selgrootuid.
- Lindude sigimine oli rahuldav. Haruldastelt ja EEP/ESB programmidega hõlmatud liikidelt saadi järglasi järgmiselt: väikeluik (1), argusfaasan (2), habekotkas (1), merikotkas (1), hiidmerikotkas (2), kaljukotkas (3), lumekakk (4), siberi kurg (1). Edukalt sigisid paljud faasanite ja veelindude liigid. Esmakordselt Tallinna loomaaias paljunes soopart *Anas acuta*.
- Kollektsiooni täiendamiseks saadi juurde 6 *Anser cygnoides* ja 6 *Anser indicus* Moskva loomaaiast.
- Osakonnas üleskasvatatud linde saadeti mitmesse loomaaeda.

Osakonna töötajad tegelesid regulaarselt puuride sisustamise ja haljastamisega. Osaleti taimede hooldamisel troopikamaja siseekspositsioonides ja hoone ümbruses.

7. FINANTSMAJANDUSLIK TEGEVUS

Finantseenistuse ülem Ülo Kotkas

7.1 Piletimajandus:

- Aasta ringi tagati pääsmete müük igapäevaselt põhjavärvavas ühe kassa kaudu ja suvehooajal lisaks länevärvava kassa kaudu, tipp tundidel ja suveperioodil korraldatud ürituste ajal avati ka lisakassasid.
- Jätkus koostöö Tallinna Turismiinfoga linnakaartide rakendamisel. *Tallinn Card*'iga külastas loomaaeda **1 925** inimest (summas **4 358,11** eurot).
- Jätkus koostöö Vabaõhumuuseumiga ühiste päeva- ja aastakaartide rakendamisel. Vabaõhumuuseumi ühiskaartidega külastas loomaaeda **9 637** inimest (kaarte müüdi summas **5 850** eurot).

- Jätkuvalt on võimalik loomaaeda külastada id-piletiga. Võimalust kasutati **5 823** korda, pileteid müüdi **1 861** tk (sealhulgas kuu- ja aastakaardid), summas **8 299,6** eurot.
- Tasuta külastati loomaaeda **23 971** korral. Sealhulgas **15 434** korda olid külastajaks alla 3-aastased lapsed, **376** ajakirjanikud, **959** Loomaaia Sõprade Seltsi liige, **1 415** korda õpilasringide liikmed. Massiüritustel osales tasuta **4 900** inimest.
- Kassadest müüdi aasta jooksul **2 408** linnatranspordi piletit summas **3 083** eurot.
- Aasta jooksul tegid külastajad kaardimakseid summas **326 318,60** eurot.

7.2 Külastajate paremaks teenindamiseks:

- Hoiti käigus kõik külastajatele laenutamiseks mõeldud väikevankrid. Hooaja jooksul laenutati väikevankreid ühtekokku **17 386** korral, summas **17 386** eurot.
- Tagati **72** jalgratta valvega hoiustamine, summas **21,60** eurot.
- Parkla teenust kasutas soodushinnaga aasta jooksul **8 506** loomaaiakülastajat, summas **12 682,13** eurot.
- Tagati vihmakeepide müük territooriumil paiknevates müügikohtades. Hooaja jooksul müüdi külastajatele ühtekokku **1 740** vihmakeepi, summas **522** eurot.
- Osaleti kõikidel loomaaias läbi viidud massiüritustel, korraldades transporti ja võimaldades esinejatel kasutada ruume.
- Piknikupääsmeid müüdi summas **2 123,75** eurot.
- Annetuste kassast laekus **2 832,29** eurot.
- Hilisõhtustest ekskursioonidest võttis osa **1 601** inimest. Laekus **18 490,10** eurot.
- Kohviautomaadist laekus kokku **2 034,51** eurot.
- Meenemedaleid vermiti **3 450** euro eest, sellest loomaaiale 25% e **862,52** eurot. Mündipressist vermiti **7 395** euro eest, sellest loomaaiale 30% e **2 218,50** eurot. Kokku loomaaia osa **3 081,02** eurot.
- Kassadest müüdi **368** meenemedalit, sellest loomaaiale **736** eurot.
- Söödaautomaatidest laekus kokku **2 891,92** eurot.

7.3 Kehtisid koostöölepingud:

- Külastajate toitlustamiseks OÜ-ga Annrii
- Lasteraudtee toimimiseks OÜ-ga Lendva
- Lasteatraktsioonide toimimiseks OÜ-ga Heeliks EST
- Suhkruväti müümiseks OÜ-ga Listok Grupp
- Suurte batuutide kasutamiseks külastajatele OÜ-ga SCANVEST GRUPP
- Suveniiride müük FIE VICTOR BASHKATOV
- Õhupallide müük OÜ Lunester
- Mänguasjade ja meenete müümiseks OÜ-ga REWILWERK
- Suveniiride müük VSV Baltic Connction
- Ratsutamine Virtest Video OÜ
- Naerutuba Extronex OÜ
- Reklaamflaierite jagamine Rucola Grupp OÜ
- Martsipanist ja keraamikast suveniiride müük; Miniarchitecture Grupp OÜ
- Koostöö Teddy Bear näituse korraldamisega ning ühispiletite ja kalendrite müük
- Mandlite müük „Maias Munk“

7.4 Ühekordsed koostöölepingud:

Spordiklubi Tallinna

Kompass

PiduPill OÜ

Dmitry Milashenko FIE
Minitex OÜ
Sigmund Films Oü
Idea Public OÜ
Trendmark OÜ
Premia Tallinna
Külmhoone AS
Egmont Estonia AS
Tartu Mill AS
Fazer Eesti AS
Megamahlad OÜ
Novaimpex OÜ
Coolweb OÜ
Kohvixor OÜ
Vesiterm OÜ
Louder OÜ

8. SISEVALVETEGEVUS

Teenistuse ülem Vassili Sedjakin

8.1 Sisevalveteenistus tegutses aasta ringi täielikult komplekteerituna ja tagas avaliku korra ning kolleksiooni ja muu vara kaitseks ööpäevase patrullimise, tehniliste valveseadmete järelvalve, pideva kontrollrežiimi pääslates, kontrolli ja igakülgse abi ürituste korraldajatele ning muude struktuursete allüksuste vastavate töötajate viivitamatu informeerimise töövälisel ajal avastatud lohakustest ja tehnilistest riketest.

8.2 Patrullimise tulemusena:

- hoiti aasta jooksul ära 2 põlengut
- teavitati 5 öisest tehnovõrguavariist
- ennetati 14 röövvargust
- peeti kinni 210 loomaaia territooriumil avalikku korda rikkunud isikut, kellest 76 inimesele tehti märkus ja nad saadeti loomaaiaast minema. Ülejäänud 134-le selgitati loomaaia külastamise eeskirju ja haldusseadustiku nõudeid. Enamik kinnipeetuid rikkusid loomaaia külastamise eeskirju, olles liigselt vägijooke tarvitanud või üritades kaasavõetud vägijooke loomaaias tarvitada.

8.3 Loomaaias toimunud massiürituste käigus vanematest hälbinud lapsi otsiti üles ja viidi vanematega kokku 19 juhul ning 19 korral tagastati külastajatele nendelt kaotsi läinud mobiiltelefone, fotoaparaate, raha, dokumente jm. isiklikku vara.

8.4 Osaleti 4 loomaaia territooriumile tunginud rebase, 1 hulkuva koera ja 1 kähriku kahjutuks tegemisel.

8.5 Koostöös vastavate firmadega jätkati rahaliste võimaluste piires valve ja seiresüsteemide täiustamist ja uuendamist. Kontrolliti 120 korral olukorda hoonetes ja rajatistes, kust tuli häiresignaale, millest mõned osutusid territooriumil läbi viidud ulatuslikust ehitustegevusest tingitud häireteks.

8.6 Läänevärava parklas Ehitajate tee 124 on kokku 190 parkimiskohta, millest 80 kasutatavad üksnes loomaaia külastajatele maist oktoobrini soodushinnaga (-25%). Talvekuudel pakuti parklas vajadusel käivitamiseks abistavat starterseadet.

- Parkimistulu saadi koos käibemaksuga ühtekokku 42 305,83 eurot (2011. aastal 44 703,32 eurot). Vähenemine mullusega võrreldes 5,3%.
- Loomaaiakülastaja soodushinnaga parkimisvõimalust kasutati suvehooaja jooksul kokku 12 682,13 euro ulatuses (2011. aastal 12 623,72 eurot). Kasv mullusega võrreldes 0,46%.
- Täiustati koostöös energo-mehhaanika teenistusega parkla valgustust ja täiustati videoalvesüsteeme

8.7 Telkide paigaldamist piknikupaika ei tellitud, aga loomaaia korraldatud ürituste ajaks paigaldati ja demonteeriti telke 12 korral.

9. HEAKORRATEGEVUS

Teenistuse ülem Hannes Maripuu

- Territooriumil tagati üldine heakord ja puhtus.
- Teostati ning hooldati tavapäraseid suvikute ja troopiliste taimede kasvupaiku.
- Teostati elevantide ekspositsiooni kõrreliste istutus.
- Rajati põhjavärvasse Uus-Meremaa linaliiliate suvepeenar.
- Rajati ja hooldati uus kängurude ekspositsiooni ala.
- Rajati kanatõugude eksponeerimise ala.
- Rajati vanadel linnutiikidel kannade peenar.
- Täiendati väikeste kasside ekspositsiooni haljastust.
- Heakorrastati ala faasanite ekspositsiooni läheduses.
- Teostati pesukarude ekspositsiooni dekoratsioon.
- Hooldati Rebasemäe ja Veskimetsa metsateid ja alasid.
- Teostati metsahooldustöid Veskimetsa piirkonnas ja sellega külgneval alal.
- Rajati piirdeid 50 jm.
- Remonditi okstest aedu 100 jm.
- Teostati suuremõõtmeliste põõsaste ümberistutus paksunahaliste rajatavalt alalt.
- Korraldati töö 14 rahuvusvahelise organisatsiooni EstYes vahetusnoorele.
- Võimaldasime aiandusliku praktikat:
Räpina Aianduskoolist 6 praktikanti
Pärnumaa Kutsehariduskeskusest 1 praktikant.
- Heakorrasteenistus on praktikabaasiks Tallinna Kopli Ametikooli avatud aianduse eriala õpilastele, kellele viidi läbi sügisene praktikaõpe.
- Organiseeriti tööde korraldamine põhitööst vabal ajal vabatahtlikele abilistele.
- Koostöös Haabersti Vabaaja Keskusega korraldati töö malevarühmadele.
- Hooldati murusid kokku ca 50 ha.
- Hooldati hekke kokku ca 500 jm.
- Hooldati jalg- ja sõiduteid 6 ha.
- Puhastati korduvalt metsaaluseid 15 ha.
- Kasvatati püsikuid 4 tuhat tükki.
- Istutati suuremõõtmelisi leht- ja okaspuid kokku 93 tükki.
- Kasvatati ja istutati välja suvelilli ca 17 tuhat tükki.
- Istutati püsikuid vastavalt istutusplaanile.
- Kasvatati ja istutati pistikutest soojalembeseid püsikuid 3 tuhat tükki.
- Likvideeriti tormikahjustusi Rebasemäel.
- Praktikantide koolituseks rajatud tarbeaiast saadeti söödakööki 443 kg köögivilja.

9.1 Kompostimiskeskus

Prügikogused kuude lõikes 2006 - 2012 ümardatult tonnides

Kuu	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
1	73,58	69,60	22,00	10,84	12,94	10,90	14,60
2	16,98	55,56	11,00	11,00	11,70	8,30	8,38
3	29,72	66,88	45,00	12,64	17,00	15,96	21,26
4	29,72	20,38	20,00	25,10	23,22	29,80	20,24
5	33,37	25,72	22,00	23,26	25,98	29,16	28,52
6	28,75	36,42	21,00	29,86	20,22	23,50	20,84
7	25,47	28,64	22,00	22,00	27,48	19,46	28,36
8	29,72	22,36	26,00	20,00	21,46	27,00	25,62
9	23,35	22,28	18,00	19,30	21,46	25,00	22,22
10	25,27	21,20	17,00	21,70	24,78	28,50	26,54
11	23,35	19,50	22,00	18,00	16,56	27,68	35,36
12	16,98	12,40	17,76	21,90	15,82	15,54	9,02
kokku tonne	356,25	400,94	263,76	235,60	238,62	260,80	232,44
keskmine t	29,7	33,4	22,0	19,6	19,9	21,7	19,4

Oma territooriumil kasutati ära 150 m³ toodetud kompostmulda ja turustati 258 m³.

Puidujäätmeid müüdi oma töötajatele kokku 107 m³.

Kokku müüs heakorrateenistus tooteid ja teenuseid **8 060** euro eest.

9.2 Insektaarium

Insektaarium tegutses Dmitri Pšenitšnõi eestvedamisel. Eksponeeriti selgrootuid aruaandenäitusel. Hallati kodulehekülge www.insektaarium.org, mida külastas aasta jookul 5340 kasutajat, kellest unikaalseid külastajaid oli 4927. Kodulehe vahendusel on nõustati inimesi selgrootute pidamistingimuste osas.

9. ENERGO-MEHAANIKA ALANE TEGEVUS

Teenistuse ülem Uno Saaring

9.1 Energiavarustus:

	2010	2011	2012	
Elekter	2823 tuh kWh	2630 tuh kWh	2799 tuh kWh	+ 6,42%
Küte	4677 Mwh	3995 Mwh	3936 Mwh	- 1,48%
Mwh omahind	41,84 € (km-ga)	42,36 € (km-ga)	50,78 € (km-ga)	+19,8%

9.2 Veevarustus:

	2010	2011	2012	
Vesi linnavõrgust	46,1 tuh m ³	37,9 tuh m ³	30,6 tuh m ³	- 19,2%
Vesi oma puurkaevudest	45,5 tuh m ³	43,6 tuh m ³	34,2 tuh m ³	- 21,5%

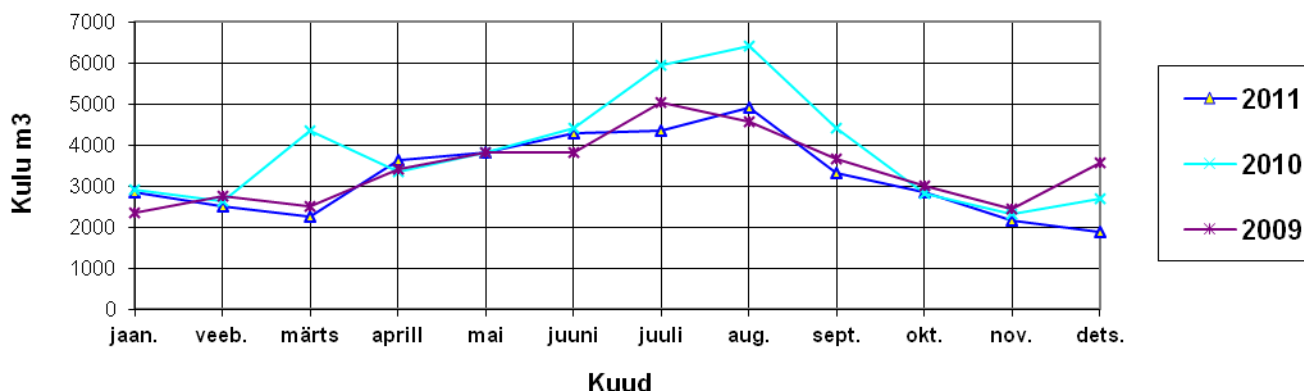
Elektrienergia tarbimine suurenes 6,42%, võrreldes 2011. aastaga. mis oli tingitud sellest, et toimus soojatrassi torude vahetus ja tarbevee soojendamise toimus elektri boileritega.

Sooja tarbimine oli praktiliselt sama vähenedes 1,48%, võrreldes 2011. aastaga.

2012. aasta kütte MWh omahind on arvestatud katlast väljuva vee soojendamiseks tehtud kulutuste järgi ja maagaasi hinna kallinemisest tulenevalt osutus see 9,8% kallimaks võrreldes 2011. aastaga.

Linnavõrgust vee tarbimine vähenes 19,2%, võrreldes 2011. a. Sellele aitas kaasa sademete rohke suvi, mille tõttu heakorrasteenistus kasutas vähem vett taimede kastmiseks, samuti oli veetrassi avariisid vähem. Ka vee tarbimine oma puurkaevudest vähenes, kuna tänu sademete rohkele suvele oli vee auramine veelinnutiikidest väiksem.

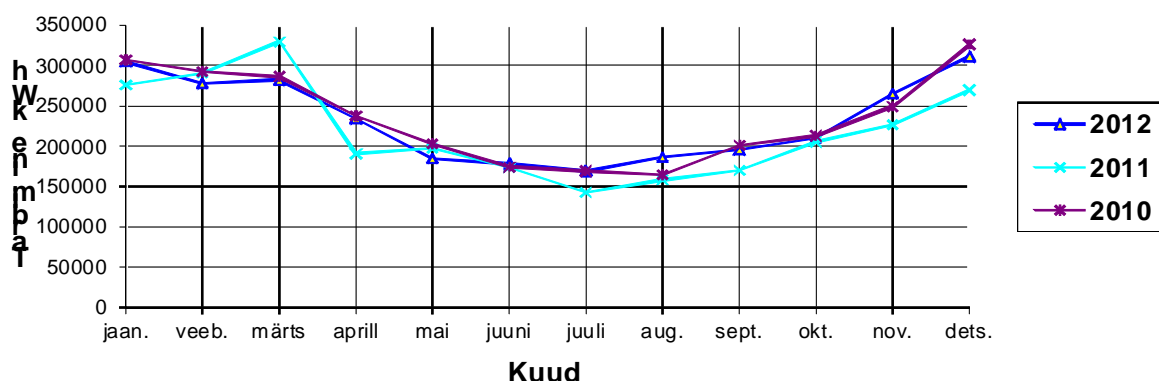
Vee kulu

Avariid 2008–2011:

- jaanuar 2008 veelindude aias elevantide vastas
- aprill 2008 toru lõvide aedikus
- juuli 2009 guanakode ja katlamaja juures
- august 2009 lumeleopardide juures
- detsember 2009 hüljeste ja troopikamaja vahel
- märts 2010 piisonite aediku ees
- juuni 2010 kitsede 3. rida
- juuli 2010 kotkaste kaev, hüdrant 8054
- august 2010 hüdrant 8060 toitetoru
- oktoober 2010 alpinaariumi hüdrant 8079 juures
- juuli 2011 guanakode aedikus
- august 2011 hüdrant 8053 jalg roostetas läbi
- soojaveetrassi avariid

Elektritarbimine

9.3 Lisaks hooldus- ja jooksvale remondile teostas teenistus järgmisi töid:

Väikeste ahvide välisekspositsiooni rekonstrueerimine (leemurite ja ahvide puurid).

Laste loomaia piirdeaia ja katusealuste jooksev remont.

Kängurudele uue välisaediku ehitamine koos vana palkmaja ümberpaigutamisega.

Vana känguru kompleksi lammutamine.

Öökullide kompleksi teenindustsoonile võrkpiirdeaia ja värava ehitamine. Jätkusid remonttööd röövlindude ja kakkude hoolkonnas.

Piirdeaedade ja väravate ehitamine laos ja nn vanades kaljukitsede ekspositsiooni eraldusaia.

Suleti läbikäik nn vanades kaljukitsedes ja alustati ettevalmistusi takiinide aediku rekonstrueerimiseks.

Käabusmarmosettide välispuur.

Soojalembeste kiskjate hoones imikutoa remont.

Veelindude maja ventilatsiooni remont.

Alpinaariumis täiendava kitsemajakese ehitus.

Kasvuhuone klaaside asendamine makroloonia.

Muskusveiste kompleksile uue piirdeaia ja kuuri ehitamine.

Šimpanside lavatsi tugipalkide vahetus.

Lõpetati ninasarvikute siseruumide rekonstrueerimine ja aasta lõpus alustati välispuuride rekonstrueerimist.

Jätkusid remonttööd antiloobimajas (jõesigade ja tüügassigade põrandad jne).

Teiste teenistuste poolt esitati aasta jooksul 473 töötellimust pisiremonttöödele ja elektrikutele 412 töötellimust.

9.4 Väiksemahulise toodangu valmistamine puidu- ja metallitöökojas:

teisaldatavaid loomapuure	6 tk
transportpuure	6 tk
tsinkplekist kühvleid	25 tk
pesakaste	14 tk

9.5 Loomaia transpordivahenditele ja seadmetele aasta jooksul kulutatud kütust kokku:

diislit	25 692,15 liitrit
benziini	5 951,27 liitrit

9.5.1 Sõiduautode läbisõit ja kütuse kulu alljärgnevalt:

	läbisõit km	diisliitrit	bensiini liitrit
Volkswagen Caddy 102 MLE Vladimir Fainštein	16 564	1 280,11	
Opel Meriva Cosmo 412 BDG Mati Kaal	12 581		988,65
Ford Mondeo 108 TVS Ülo Kotkas	17 066		1 901,53
Skoda Roomster 858 MLI Risto Kirsipuu	11 244		1 048,50
Kokku		1 280,11	3 938,68

9.5.2 Heakorrasteenistuses kasutatud kütust mehhanismidele ja seadmetele:

diisliitrit 12 427,34 liitrit
 bensiini 685,59 liitrit

	läbisõit km	diisliitrit	bensiini liitrit
IVECO 199 BFK		2 480,43	
KOMATSU 6266EK		3 124,29	
MAN 826 MLP		3 400,90	
VW Caddy 960 VWA		1 042,14	
mehhanismid, seadmed		2 379,58	685,59
Kokku		12 427,34	685,59

9.5.3 Energo-mehhaanikateenistuses ja zoo-osakondades kasutatud kütust (kaubik, veoauto, mehhanismid ja seadmed):

diisliitrit 11 984,70 liitrit
 bensiini 1 327,00 liitrit

	läbisõit km	diisliitrit	bensiini liitrit
Mercedes Benz 485ATM	34 432	4 659,55	
veoauto MAN-TGL 234BFJ	19 217	4 775,15	
mehhanismid, seadmed		1 890,00	291
zoo-osakondades		66,00	1 036
Kokku		11 984,70	1 327

9.6 Väljaspool loomaaeda tellitud transpordivahendeid ja mehhanisme on kasutatud 114,55 tundi, millest:

korvtõstukit 16,00 tundi
 sarniirtõstukit 4,00 tundi
 upitajat 13,45 tundi
 laadur-ekskavaatorit 29,90 tundi
 kallurit 4,75 tundi
 veoautot 20,00 tundi
 maapuuri 16,00 tundi
 kraanat 10,45 tundi

9.7 Tarniti järgmistes kogustes materjale:

betoonsegu	8,44 m ³
liiva	360,0 tonni
killustikku	91,20 tonni
paekiviliiva	36,80 tonni
tsementi	3,0 m ³

9.8 Oma tööjõuga veetud ja käsitsi mahalaaditud materjal ja sööt:

	2011	2012
rohu haljasmass	202 450 kg	222 500 kg
hein	198 660 kg	245 500 kg
saepuru	1 763 kt	2 402 kt
söödaoksad	17 592 m ³	17 556 m³
kuivsööt, jõusööt	193 140 kg	276 290 kg
Inglise ja Saksa söödad	128 120 kg	165 114,75 kg
põhk	900	800

9.9 Jäätmekäitlus

Loomaaiale mittevajalik puitmaterjal ja kasutatud oksad veeti firmasse Slops oma transpordiga 54 420 tonni. Utiliseeriti musta ja värvilise metalli jäätmeid 3 264 kg ja ehitusjäätmeid, klaasi 1 500 kg.

Laste loomaaia juures ja Rebasemäe piknikuplatsil tagati teisaldavate käimlate toimimine ja tühjendamine kogu suvehooaja jooksul.